

Contents

ज्ञानकोश मासिक चालू घडामोडी ऑक्टोबर 2021	2
महाराष्ट्र बातम्या.....	2

महाराष्ट्र बातम्या

भारतीय तटरक्षक दिन

- भारतीय तटरक्षक दिन 1977 मध्ये भारतीय तटरक्षक दलाच्या स्थापनेच्या स्मरणार्थ दरवर्षी 1 फेब्रुवारी रोजी साजरा केला जातो.

ही महत्त्वाची संस्था भारताच्या सागरी हितसंबंधांचे रक्षण करण्यासाठी महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावते, यासह:

1. **सागरी सुरक्षा:** चाचेगिरी, दहशतवाद आणि समुद्रातील बेकायदेशीर क्रियाकलापांपासून संरक्षण.
2. **शोध आणि बचाव:** सागरी आपत्कालीन परिस्थितीत बचाव कार्य चालवणे आणि जीव वाचवणे.
3. **पर्यावरण संरक्षण:** सागरी प्रदूषण रोखणे आणि पर्यावरणीय नियमांची अंमलबजावणी करणे.
4. **मत्स्यपालन संरक्षण:** बेकायदेशीर मासेमारीचा सामना करणे आणि सागरी संसाधनांचे संरक्षण करणे.
5. **आपत्ती निवारण:** नैसर्गिक आपत्ती आणि किनारी आपत्कालीन परिस्थितीत मदत पुरवणे.

ASER 2023 अहवालानंतर नवीन मार्गदर्शक तत्त्वे

- **शैक्षणिक स्थिती अहवाल (ASER) 2023** च्या वार्षिक अहवालात, महाराष्ट्राचा प्रतिनिधी म्हणून नांदेड जिल्ह्यावर लक्ष केंद्रित करून, **सरकारी शाळांमधील 14-18 वर्षांच्या वयोगटातील मूलभूत साक्षरता आणि संख्याशास्त्र (FLN)** कौशल्यांमधील चिंताजनक कमतरता उघड करण्यात आली.
- या समस्यांचे निराकरण करण्यासाठी, महाराष्ट्र राज्य शालेय शिक्षण विभागाने नवीन मार्गदर्शक तत्त्वे जारी केली.

मुख्य नवीन मार्गदर्शक तत्त्वे:

- आश्चर्यचकित तपासणी आणि शिक्षण मूल्यांकन:
- कामगिरी-आधारित शिक्षक प्रशिक्षण
- वर्धित अहवाल आणि जबाबदारी

पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांना शिवसन्मान पुरस्काराने सन्मानित करण्यात येणार आहे

- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांना 19 फेब्रुवारी 2024 रोजी प्रतिष्ठित शिव सन्मान पुरस्काराने सन्मानित करण्यात येणार आहे.

- हा महान मराठा योद्धा राजा छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या जयंतीशी एकरूप आहे.
- सातारा राजघराणे आणि शिवभक्तांनी स्थापन केलेला हा पुरस्कार, शौर्य, नेतृत्व यासह शिवाजी महाराजांच्या आदर्शांना मूर्त रूप देणाऱ्या व्यक्तींना दिला जातो.

विदर्भत उद्योगांना आकर्षित करण्याची प्रचंड क्षमता आहे

- केंद्रीय रस्ते वाहतूक आणि महामार्ग मंत्री नितीन गडकरी म्हणाले की, महाराष्ट्राच्या विदर्भत गुंतवणूक आकर्षित करण्याची क्षमता आहे आणि पाच वर्षांत गडचिरोली हा राज्यातील सर्वाधिक कर भरणारा जिल्हा बनेल, असे प्रतिपादन केले.

बद्दल:

- हा प्रदेश मध्य प्रदेश, छत्तीसगड, तेलंगणा आणि महाराष्ट्रातील मराठवाडा आणि खानदेश राज्यांच्या सीमेवर आहे.
- विदर्भत एकूण 11 जिल्ह्यांचा समावेश होतो: अमरावती, अकोला, भंडारा, बुलढाणा, चंद्रपूर, गडचिरोली, गोंदिया, नागपूर, वर्धा, वाशीम आणि यवतमाळ. नागपूर, त्यापैकी सर्वात मोठे आणि गडचिरोली, जीवाश्म उद्यानाचे घर आहे.
- विदर्भ प्रदेश त्याच्या समृद्ध जैवविविधतेसाठी ओळखला जातो आणि अनेक वन्यजीव उद्याने आणि अभयारण्यांचे घर आहे - त्यापैकी काही ताडोबा अंधारी व्याघ्र प्रकल्प आहेत, हे महाराष्ट्रातील सर्वात मोठे आणि सर्वात जुने राष्ट्रीय उद्यानांपैकी एक आहे; पेंच राष्ट्रीय उद्यान, देशातील प्रमुख राष्ट्रीय उद्यान आणि व्याघ्र प्रकल्पांपैकी एक; मेळघाट व्याघ्र प्रकल्प; नवेगाव नागझिरा राष्ट्रीय उद्यान; आणि टिपेश्वर वन्यजीव अभयारण्य.

कृषी परिवर्तन आणि वनीकरणामुळे महाराष्ट्रातील सवाना जैवविविधता नष्ट होते

- सवाना ही झाडे आणि गवत यांचा समतोल असलेली अनोखी परिसंस्था आहेत, जी जैवविविधता आणि स्थानिक समुदायांसाठी महत्त्वपूर्ण आहेत.
- महाराष्ट्रात स्थानिक वनस्पती आणि खेडूत समुदायांसाठी चरण्यासाठी विविध सवाना आहेत.

सवाना जैवविविधतेला धोका

1. **कृषी रूपांतरण:** सवानाच्या जागी सघन मशागत शेती केल्याने स्थानिक वनस्पती नष्ट होतात आणि पर्यावरणीय संतुलन बिघडते.
2. **वनीकरण:** जंगल पुनर्संचयित करणे किंवा कार्बन जप्त करण्याचे उद्दिष्ट ठेवून सवानाचे वृक्षारोपणात रूपांतर करणे, सवाना-अनुकूलित प्रजातींना अनावधानाने हानी पोहोचवू शकते.

प्रभाव:

1. **मूळ प्रजातीचे नुकसान:** कीस्टोन बारमाही गवत आणि परिसंस्थेसाठी महत्त्वपूर्ण असलेल्या इतर वनस्पती नष्ट होतात.
2. **अधिवासाचा न्हास:** खंडित भूदृश्ये आणि बदललेले मातीचे गुणधर्म नैसर्गिक पुनर्प्राप्तीमध्ये अडथळा आणतात.
3. **उपजीविकेवर परिणाम झाला:** चरण्यासाठी सवानांवर अवलंबून असलेले धनगर समाज जीवनावश्यक संसाधने गमावतात.

जागतिक पाणथळ प्रदेश दिवस 2024

- दरवर्षी 2 फेब्रुवारी रोजी जागतिक पाणथळ दिवस साजरा केला जातो.
- लोक आणि ग्रह या दोन्हीसाठी पाणथळ प्रदेशांच्या महत्त्वाच्या भूमिकेबद्दल जागतिक जागरूकता वाढवणे हे याचे उद्दिष्ट आहे.
- हे 1971 मध्ये रामसर कन्व्हेंशन ऑन वेटलँड्सवर स्वाक्षरी केल्याचे स्मरण करते, जो पाणथळ जमिनींचे संवर्धन आणि सुज्ञ वापरासाठी आंतरराष्ट्रीय करार आहे.
- 2024 ची थीम आहे: "वेटलँड्स आणि ह्युमन वेलबीइंग"
- हे पाणथळ प्रदेश आणि शारीरिक, मानसिक आणि पर्यावरणीय आरोग्यासह मानवी आरोग्याच्या विविध पैलूंमधील परस्परसंबंधांवर लक्ष केंद्रित करते.

बद्दल:

- पाणथळ जमीन ही अशी परिसंस्था आहेत जिथे पाणी दीर्घकाळापर्यंत जमीन संपृक्त करते, विविध वनस्पती आणि प्राण्यांसाठी अद्वितीय निवासस्थान तयार करते.
- उदाहरणांमध्ये दलदल, बोगस, खारफुटी आणि अगदी भातशेती यांचा समावेश होतो.

तुम्हाला माहित आहे का?

- तामिळनाडू (14) राज्यात भारतातील सर्वाधिक रामसर साइट्स आहेत, त्यानंतर उत्तर प्रदेश राज्यात 10 साइट आहेत.
- भारतात सध्या 80 स्थळे आहेत ज्यांना आंतरराष्ट्रीय महत्त्वाच्या (रामसर साइट्स) वेटलँड्स म्हणून नियुक्त केले आहे.

CSMIA ने ई-कॉमर्स शिपमेंटच्या वर्षभरात 87% वाढ नोंदवली आहे

- मुंबईतील छत्रपती शिवाजी महाराज आंतरराष्ट्रीय विमानतळ (CSMIA) ने 2023 च्या सणासुदीच्या हंगामात ई-कॉमर्स शिपमेंटमध्ये वार्षिक 87% (YOY) वाढ अनुभवली.
- या वाढीचे श्रेय ऑनलाइन खरेदीची वाढती लोकप्रियता आणि जलद वितरणाची वाढती मागणी आहे.
- नाशवंत वस्तूंमध्ये लक्षणीय वाढ दिसून आली, आंब्याच्या निर्यातीत विक्रमी 318% वाढ होऊन, 4,700 मेट्रिक टनांपर्यंत पोहोचली.
- ही वाढ ई-कॉमर्स इकोसिस्टमला समर्थन देण्यासाठी विमानतळांची महत्त्वपूर्ण भूमिका आणि कार्यक्षम कार्गो हाताळणी पायाभूत सुविधांची गरज अधोरेखित करते.

माता आणि बालमृत्यू कमी करण्यासाठी महाराष्ट्र 'वात्सल्य' योजना राबवणार आहे

- माता आणि बालमृत्यू कमी करण्यासाठी राज्य सरकार महाराष्ट्रात 'वात्सल्य' कार्यक्रम राबवणार आहे.
- हे विविध माता आणि बाल संगोपन कार्यक्रम एकत्रित करून केले जाईल.
- या प्रकारच्या पहिल्या कार्यक्रमांतर्गत, प्रसूतीनंतरच्या तीन वर्षांपर्यंत आई आणि बाळाला गर्भधारणा आणि प्रसूतीनंतरची काळजी दिली जाईल.

मुंबई रेल्वे पायाभूत सुविधांसाठी 798 कोटी रुपये

- भारत सरकारने मुंबई अर्बन ट्रान्सपोर्ट प्रोजेक्ट्स (MUTP) अंतर्गत मुंबईच्या पश्चिम आणि मध्य रेल्वेमध्ये चालू असलेल्या क्षमता विस्तार प्रकल्पांसाठी अंतरिम बजेटमध्ये 798 कोटी रुपयांची तरतूद केली आहे.
- या वाटपाचे उद्दिष्ट मुंबईचे उपनगरीय रेल्वे नेटवर्क सुधारण्याचे आहे, जे लाखो प्रवाशांसाठी एक महत्त्वपूर्ण जीवनरेखा आहे.

- वित्तपुरवठा केलेल्या विशिष्ट प्रकल्पांमध्ये अतिरिक्त प्लॅटफॉर्म, नवीन ओळी आणि रोलिंग स्टॉक अपग्रेड समाविष्ट असू शकतात.

अंतरिम बजेटमध्ये बुलेट ट्रेनला 25 हजार कोटी रुपये मिळाले

- भारतातील पहिल्या हाय-स्पीड रेल (HSR) कॉरिडोरसाठी, मुंबई आणि अहमदाबादला जोडणाऱ्या बुलेट ट्रेन प्रकल्पासाठी बजेटमध्ये 25,000 कोटी रुपयांची तरतूद करण्यात आली आहे.
- भूसंपादनात होणारा विलंब आणि खर्चात वाढ होत असलेल्या या प्रकल्पासाठी ही महत्त्वाची चालना आहे.
- हा निधी नागरी कामाच्या करारासाठी आणि पुढील प्रकल्प विकासासाठी वापरला जाईल.

10.5% वाढीसह, BMC ने 2024-25 साठी 59,954 कोटी रुपयांच्या बजेटचे अनावरण केले

- बृहन्मुंबई महानगरपालिका (BMC) ने 2024-25 या आर्थिक वर्षासाठी आपला अर्थसंकल्प सादर केला, ज्यामध्ये मागील वर्षाच्या तुलनेत लक्षणीय 10.5% वाढ झाली आहे.
- एकूण अर्थसंकल्प 59,954 कोटी रुपये आहे, ज्यामध्ये मुंबईच्या विकासासाठी महत्त्वाकांक्षी योजना आहेत.
- रहिवाशांसाठी पायाभूत सुविधा, सार्वजनिक सेवा आणि एकूणच जीवनमान सुधारण्यावर लक्ष केंद्रित केले आहे.
- 2024-25 साठी अंदाजे महसूल उत्पन्न 35,749 कोटी रुपये आहे, जे मागील वर्षाच्या अंदाजाच्या तुलनेत 2,459 कोटी रुपयांची वाढ दर्शवते.
- 58.22 कोटी रुपयांचे सरप्लस बजेट बीएमसीची वित्तीय जबाबदारीच्या वचनबद्धतेवर प्रकाश टाकते.

बीएमसीने शिक्षणासाठी ₹3,497.82 कोटी बजेट जाहीर केले

- बृहन्मुंबई महानगरपालिका (BMC) ने आगामी आर्थिक वर्षात शिक्षण क्षेत्रासाठी ₹3,497.82 कोटींचा अर्थसंकल्प सादर केला आहे.
- मुंबईतील विद्यार्थ्यांसाठी शैक्षणिक संधी सुधारण्यासाठी BMC ची बांधिलकी अधोरेखित करून, मागील वर्षाच्या वाटपाच्या तुलनेत ही लक्षणीय वाढ दर्शवते.

अर्थसंकल्पातील महत्त्वाचे मुद्दे:

- शाळा आणि महाविद्यालयांमध्ये पायाभूत सुविधांच्या विकासासाठी वाढीव वाटप.
- शिक्षक प्रशिक्षण आणि भरती सुधारण्यावर भर देणे.
- वंचित विद्यार्थ्यांसाठी नवीन शिष्यवृत्ती योजनांचा परिचय.
- शाळांमध्ये डिजिटलायझेशन उपक्रमांसाठी वाटप.
- अभ्यासक्रमेतर क्रियाकलापांना प्रोत्साहन देणे आणि सर्वांगीण विकासावर भर.

हरित सार्वजनिक वाहतुकीला चालना देणे: बेस्ट मुंबईला ई-बससाठी ₹928 कोटी मिळाले

- बृहन्मुंबई इलेक्ट्रिक सप्लाय अँड ट्रान्सपोर्ट (BEST) उपक्रम, जे दररोज 30 लाखांहून अधिक बस प्रवाशांची सेवा करते, 2024-25 साठी बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या (BMC) ₹59,954.75-कोटी बजेटच्या केवळ 1.5% वाटप करण्यात आले आहे.
- सादर केलेल्या अर्थसंकल्पात, नागरी संस्थेने बेस्टला ₹ 928.65 कोटींचे वाटप केले, जरी रोख-अवलंबलेल्या उपक्रमाने ₹ 3,000 कोटींची मागणी केली होती.
- BMC च्या अर्थसंकल्पीय दस्तऐवजात BEST च्या आर्थिक स्थितीचा विचार केला आहे आणि उपक्रमाला ₹800 कोटी अनुदान म्हणून आणि आणखी ₹128.65 कोटी 2,000 इलेक्ट्रिक बस खरेदीसाठी देण्याचा प्रस्ताव आहे.
- या अनुदानामुळे बेस्टला पायाभूत सुविधांचा विकास, भांडवली उपकरणे खरेदी, कर्जाची परतफेड, वेट लीज ऑपरेटर्सना पेमेंट, बोनस आणि ग्रॅच्युइटी यांसारखे कर्मचारी खर्च, पेन्शनधारकांची थकबाकी, वीज देयके आदी खर्च भागवण्यास मदत होईल.

8 लाखांपेक्षा कमी कौटुंबिक उत्पन्न असलेल्या महिला विद्यार्थ्यांसाठी मोफत उच्च शिक्षण प्रस्तावित आहे

- राज्य सरकारने ₹ 8 लाखांपेक्षा कमी उत्पन्न असलेल्या कुटुंबातील महिला विद्यार्थ्यांना मोफत उच्च शिक्षणाची तरतूद करण्यास मुख्यतः मंजुरी दिली आहे.
- सध्या, इतर मागासवर्गीय (OBC) आणि आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल विभाग (EWS) श्रेणींमध्ये प्रवेश घेतलेल्या महिला विद्यार्थ्यांना 50% फी माफी मिळते.

PM मोदी 19 फेब्रुवारी रोजी मुंबईच्या कोस्टल रोडच्या अर्धवट भागाचे उद्घाटन करणार आहेत

- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी 19 फेब्रुवारी रोजी बहुप्रतिक्षित कोस्टल रोड प्रकल्पाच्या अर्धवट भागाचे उद्घाटन करणार आहेत.
- हे उद्घाटन शहरातील दीर्घकालीन वाहतूक कोंडी सोडविण्यासाठी एक महत्त्वपूर्ण टप्पा आहे.

प्रकल्प तपशील:

- **उद्घाटन विभाग:** वरळीतील बिंदुमाधव ठाकरे चौक ते मरीन ड्राइव्हपर्यंत विस्तारलेली दक्षिणेकडील लेन अधिकृतपणे लोकांसाठी खुली केली जाईल.
- **सार्वजनिक प्रवेश:** उद्घाटनानंतर, दक्षिणेकडील लेन 20 फेब्रुवारीपासून सार्वजनिक वापरासाठी कार्यान्वित होईल.
- **प्रकल्पाची व्याप्ती:** संपूर्ण कोस्टल रोड प्रकल्पात दोन टप्पे आहेत:
- **फेज 1 (दक्षिण दिशेला):** सध्या उद्घाटन होत असलेल्या, या 10.58 किमी लांबीचे उद्दिष्ट नरिमन पॉइंट आणि मरीन ड्राइव्ह दरम्यान वाहतूक प्रवाह सुलभ करणे आहे.
- **फेज 2 (उत्तरेकडे):** 15 मे पर्यंत उघडण्याचे नियोजित, या 8-लेन विभागात दुहेरी बोगदे आहेत, ज्यामुळे कनेक्टिव्हिटी आणि वाढेल.
- **प्रकल्प खर्च:** एकूण प्रकल्पाची किंमत अंदाजे ₹12,721 कोटी आहे (काही स्त्रोतांनुसार ₹13,983 कोटी).

जागतिक कर्करोग दिन

- जागतिक कर्करोग दिन दरवर्षी 4 फेब्रुवारी रोजी साजरा केला जातो.
- त्याची सुरुवात 4 फेब्रुवारी 2000 रोजी पॅरिसमधील न्यू मिलेनियमसाठी कॅन्सर विरुद्धच्या जागतिक शिखर परिषदेत झाली.
- कर्करोगाविरुद्धच्या लढाईत जगाला एकत्र आणण्याचे उद्दिष्ट आहे.
- 2022 ते 2024 दरम्यान, जागतिक कर्करोग दिनाचे लक्ष "कर्करोगाचे अंतर बंद करणे" हे आहे.
- या वर्षाची थीम "एकत्रित, आम्ही सत्तेत असलेल्यांना आव्हान देऊ" अशी आहे.
- या थीममध्ये कर्करोग प्रतिबंध आणि काळजीमध्ये प्राधान्य देण्यासाठी आणि गुंतवणूक करण्यासाठी आणि न्याय्य आणि कर्करोगमुक्त जग साध्य करण्यासाठी अधिक काही करण्यासाठी नेत्यांच्या जागतिक मागणीचा समावेश आहे.

बद्दल:

- कर्करोग हा पेशींच्या अनियंत्रित वाढीमुळे वैशिष्ट्यीकृत रोगांचा एक जटिल समूह आहे जो आसपासच्या ऊतींवर आक्रमण करू शकतो आणि नुकसान करू शकतो.
- हे सहसा पेशींमधील अनुवांशिक उत्परिवर्तनांमुळे उद्भवते, ज्यामुळे शरीराच्या नैसर्गिक नियामक यंत्रणेमध्ये असामान्य प्रसार आणि व्यत्यय येतो.

- कर्करोग शरीराच्या कोणत्याही भागावर परिणाम करू शकतो, परंतु विविध घटक वैयक्तिक जोखीम आणि विशिष्ट प्रकारांवर प्रभाव टाकतात.

सिकलसेल रोग कार्यक्रमाच्या प्रभावी अंमलबजावणीसाठी पॅनेल

- सिकलसेल रोग नियंत्रण कार्यक्रमाची प्रभावी अंमलबजावणी सुनिश्चित करण्यासाठी महाराष्ट्र सरकारने प्रथमच एक समिती स्थापन केली आहे.
- राज्य सरकारने राज्य, जिल्हा आणि तालुका स्तरावर समित्या स्थापन करण्याचे निर्देश जारी केले आहेत.
- हे त्यांना सिकलसेल रोगाची तपासणी, उपचार आणि प्रतिबंध करण्याची महत्त्वपूर्ण कार्ये देखील नियुक्त करते.
- हा उपक्रम विशेषतः ग्रामीण, दुर्गम आणि आदिवासी भागातील आरोग्यसेवा गरजा पूर्ण करण्यासाठी तयार करण्यात आला आहे.

ड्रोन ऑपरेटरच्या प्रशिक्षणासाठी खुल्या विद्यापीठाने सामंजस्य करार केले

- यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाने (YCMOU) ड्रोन ऑपरेटरसाठी प्रशिक्षण कार्यक्रम देण्यासाठी अनेक संस्थांसोबत सामंजस्य करारावर स्वाक्षरी केली आहे.
- हे राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण 2020 च्या अनुषंगाने असेल ज्याच्या उद्देशाने लोकांची कौशल्ये विकसित करण्यासाठी सर्व संभाव्य उपाययोजना प्रदान करणे ज्यामुळे त्यांची रोजगारक्षमता वाढेल.

या उपक्रमाचा उद्देश देखील आहे:

- विविध क्षेत्रातील कुशल ड्रोन ऑपरेटरच्या वाढत्या मागणीकडे लक्ष देणे.
- भारतभरातील व्यक्तींना सुलभ आणि परवडणारे ड्रोन प्रशिक्षण देणे.
- प्रशिक्षणार्थींना नियमांचे पालन करून ड्रोन सुरक्षितपणे आणि प्रभावीपणे ऑपरेट करण्यासाठी ज्ञान आणि कौशल्ये सुसज्ज करणे.

BoM ने तिसऱ्या तिमाहीत PSU बँकांमध्ये ठेवी जमा करण्यामध्ये सर्वाधिक वाढ नोंदवली

- बँक ऑफ महाराष्ट्रने अशा वेळी सार्वजनिक क्षेत्रातील कर्जदारांमध्ये ठेवी जमा करण्याच्या बाबतीत सर्वाधिक

वाढ नोंदवली आहे जेव्हा बहुतांश कर्जदारांना **दुहेरी अंकी वाढ** साध्य करण्यात अडचणी येत आहेत.

- सार्वजनिक क्षेत्रातील **12 बँकांपैकी फक्त बँक ऑफ महाराष्ट्र आणि स्टेट बँक ऑफ इंडिया** (डिसेंबर 2023 मध्ये संपलेल्या तिसऱ्या तिमाहीत ठेवींमध्ये **दुहेरी अंकी वाढ** नोंदवू शकले.
- सार्वजनिक क्षेत्रातील बँकांच्या प्रकाशित त्रैमासिक आकड्यांनुसार, **पुणे-स्थित बँक ऑफ महाराष्ट्रने या तिमाहीत ठेवींमध्ये 17.895 वाढ नोंदवली** आणि त्यानंतर SBI ने 12.84% वाढ नोंदवली.

ऑलिम्पियन दत्त भोकनळने स्प्रिंट सिंगल स्कल गोल्डसह पुनरागमन केले

- दत्त भोकनळने आर्मी रोईंग नोड येथील राष्ट्रीय स्प्रिंट रोईंग चॅम्पियनशिपमध्ये पुरुष एकेरी स्कल सुवर्णपदक जिंकले आहे.
- तो ऑलिम्पियन आणि आशियाई खेळांमध्ये **क्वाड्रपल स्कलमध्ये सुवर्णपदक** विजेता आहे, त्याने **सर्व्हिसेस रोअर सलमान खानला** सेकंदाच्या तीन-दशांश अंतराने मागे टाकले, नंतरच्या 1:29.8 च्या तुलनेत 1 मिनिट 29.5 सेकंदात अंतिम रेषा ओलांडून विजेतेपदावर दावा केला.

महिला जननेंद्रियाच्या विकृतीसाठी शून्य सहनशीलतेचा आंतरराष्ट्रीय दिवस

- महिला जननेंद्रियाच्या **विच्छेदन (FGM)** साठी शून्य सहनशीलता आंतरराष्ट्रीय दिवस दरवर्षी **6 फेब्रुवारी** रोजी साजरा केला जातो.
- हे **FGM संपवण्यात** गुंतलेल्या सर्व स्टेकहोल्डर्सना **यश साजरे करण्याची**, प्रथा सोडून जाण्याची आणि जागरूकता वाढवण्याची संधी देते.
- **2024 थीम: तिचा आवाज. तिचे भविष्य**
- या वर्षी या आंतरराष्ट्रीय दिवसाचा 13 वा वर्धापनदिन आहे.
- 2024 मध्ये, जगभरात सुमारे 4.4 दशलक्ष मुली किंवा दररोज 12,000 पेक्षा जास्त मुलींना FGM चा धोका आहे.

पेंच व्याघ्र प्रकल्पाचे शुभंकर

- होरी, मलबार पाईड हॉर्नबिल, पेंच व्याघ्र प्रकल्पासाठी (PTR) शुभंकर म्हणून निवडले गेले आहे.
- मराठीत धनेश आणि स्थानिक आदिवासी धन चिडिया म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या या पक्ष्याला प्रदेशात सांस्कृतिक महत्त्व आहे.
- पीटीआर व्यवस्थापनाने अधिकृतपणे शुभंकर "होरी" असे नाव दिले आहे.

पेंच व्याघ्र प्रकल्प:

- महाराष्ट्र, भारतातील तिसरे सर्वात मोठे राज्य आणि जैवविविधतेचे संरक्षण करण्यात अग्रेसर असून, **मध्य प्रदेशसह भारतात सर्वाधिक (सहा) व्याघ्र प्रकल्प** आहेत.
- **पूर्व विदर्भाच्या उत्तरेला असलेला पेंच व्याघ्र प्रकल्प** हा नागपूर जिल्ह्यातील रामटेक, परसोनी आणि सावनेर तालुक्यात पसरलेला आहे.
- हा भारतातील **25 वा व्याघ्र प्रकल्प** आहे.
- पेंच व्याघ्र अभयारण्य (PTR) ज्याला त्याचे नाव त्याच्या जीवनरेषेवरून मिळाले आहे - **पेंच नदी 741.41 चौ.किमी क्षेत्रफळावर पसरलेली आहे.**

वायू प्रदूषण रोखण्यासाठी सरकारी पुढाकार

- मुंबई उच्च न्यायालयाच्या निर्देशाला प्रतिसाद म्हणून, बीएमसीने वायू प्रदूषणाशी संबंधित तक्रारींचे निराकरण करण्यासाठी **"मुंबई एअर"** नावाचे नवीन ॲप्लिकेशन सादर केले.
- या उद्देशासाठी **वेबसाइट आणि मोबाइल ॲप स्थापन करण्याच्या न्यायालयाच्या आदेशाचा एक भाग म्हणून ॲपचे लॉन्चिंग** करण्यात आले.

राज्यस्तरीय समितीची स्थापना

- शहरातील प्रचलित वायू प्रदूषणाच्या समस्या दूर करण्यासाठी धोरणे आखण्याच्या उद्देशाने राज्याच्या पर्यावरण विभागाने राज्यस्तरीय समितीची स्थापना केली आहे.
- विविध अहवाल आणि जनहित याचिका (पीआयएल) द्वारे मुंबई उच्च न्यायालयाने चिंताजनक **वायु गुणवत्ता निर्देशांक (AQI) आणि मुंबईतील प्रदूषणाची पातळीचा सामना करण्यासाठी केंद्रीय वायु (प्रदूषण प्रतिबंध आणि नियंत्रण) कायद्याप्रमाणे कायदा लागू करणे अनिवार्य** केल्यानंतर हे पाऊल पुढे आले आहे.

ठाण्याचे नवे लँडमार्क

- तलावांचे शहर म्हणून ओळखले जाणारे ठाणे **कोलशेतमध्ये 20.5 एकरात पसरलेल्या ग्रँड सेंट्रल पार्क** या नवीन लँडमार्कचे अनावरण करत आहे.
- येत्या ८ फेब्रुवारीला मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांच्या हस्ते या सार्वजनिक उद्यानाचे उद्घाटन होणार आहे.
- ग्रँड सेंट्रल पार्क **न्यूयॉर्कच्या ग्रँड सेंट्रल पार्क आणि लंडनच्या हाइड पार्कसारख्या प्रतिष्ठित उद्यानांपासून प्रेरणा घेते.**

- हे ठाणे महापालिकेच्या सुविधा भूखंड विकास प्रकल्पाचे उत्पादन आहे.
- 3,500 पेक्षा जास्त वृक्षांच्या प्रजातींचा अभिमान असलेले, पार्क अभ्यागतांसाठी विविध सुविधा देते.
- त्यात मुघल, चायनीज, मोरोक्कन आणि जपानी गार्डन्स सारख्या थीम असलेले विभाग समाविष्ट आहेत.
- ग्रँड सेंट्रल पार्क हे ठाण्यातील 80 हून अधिक उद्यानांपैकी सर्वात मोठे विकसित उद्यान आहे.

BMC बजेट 2024-25

- बृहन्मुंबई महानगरपालिका (BMC) ने 2024-25 या आर्थिक वर्षासाठी ₹59,954.75 कोटी रुपयांचा अर्थसंकल्प सादर केला आहे, ज्यामध्ये मागील आर्थिक वर्षाच्या तुलनेत 10.5% ची लक्षणीय वाढ झाली आहे.
- मार्च 2022 मध्ये नगरसेवकांचा पाच वर्षांचा कार्यकाळ संपल्यानंतर राज्य सरकारने बीएमसी प्रशासक म्हणून नियुक्त केलेले महापालिका आयुक्त इक्बाल सिंग चहल यांना नागरी प्रशासनाने बजेट सादर केले.

प्रमुख हरित उपक्रम: महाराष्ट्र 5000 डिझेल बसेसचे LNG मध्ये रूपांतर करणार

- महाराष्ट्र आपल्या 5000 डिझेल बसेसचे द्रवरूप नैसर्गिक वायू (LNG) मध्ये रूपांतर करण्याचा उपक्रम हाती घेत आहे.
- पर्यावरणीय शाश्वतता आणि स्वच्छ हवेच्या दिशेने हे महत्त्वपूर्ण पाऊल आहे.
- यामुळे डिझेल वाहनांचे प्रदूषण 10% कमी होईल.
- राज्यभरातील 90 स्थानकांमध्ये एलएनजी इंधनाची तरतूद करून हे रूपांतरण सहा टप्प्यात केले जाईल.
- हरित वाहतुकीला चालना देण्यासाठी उद्योग विभागाने किंग्स गॅस खाजगी कंपनीशी सहकार्य केले आहे.
- या परिवर्तनीय प्रकल्पामुळे भरीव फायदे मिळण्याची अपेक्षा आहे, यासह:
  - कमी झालेले हरितगृह वायू (GHG) उत्सर्जन
  - सुधारित हवा गुणवत्ता
  - वर्धित सार्वजनिक आरोग्य
  - आर्थिक फायदे
  - ऊर्जा सुरक्षा

महाराष्ट्र सरकारने विविध क्षेत्रांतील विद्यार्थ्यांच्या इंटरनशिपसाठी मार्गदर्शक तत्त्वे जारी केली आहेत

- महाराष्ट्र सरकार विद्यार्थी इंटरनशिपसाठी मार्गदर्शक तत्त्वे जारी करते, उद्योग, स्वयंसेवी संस्था आणि व्यावसायिक यांच्या सहकार्याला प्रोत्साहन देते.
- राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणानुसार, 8-12 क्रेडिट्ससाठी इंटरनशिप अनिवार्य आहे.
- प्रत्येक महाविद्यालयाने इंटरनशिप सेलची स्थापना करणे आवश्यक आहे, विविध संधी प्रदान करणे आणि तयारीचे कार्यक्रम आयोजित करणे.
- विद्यार्थी प्राधान्यांची यादी करू शकतात आणि महाविद्यालयांनी स्थानिक उद्योगाच्या गरजांशी जुळणारे प्रकल्प निवडले पाहिजेत.
- उद्योग, स्वयंसेवी संस्था, वित्तीय संस्था आणि बँकांसोबत, विद्यार्थी चार्टर्ड अकाउंटंट, वकील किंवा कलाकारांसारख्या व्यावसायिकांच्या अंतर्गत इंटरनशिप देखील करू शकतात.
- इंटरनशिपनंतर, विद्यार्थी सर्वसमावेशक अहवाल सादर करतात, ज्ञानाच्या देवाणघेवाणीला प्रोत्साहन देतात.

मुंबई विभागात 26% प्राणी चावल्याची नोंद; महाराष्ट्रात रेबीजमुळे होणाऱ्या मृत्यूंमध्ये तीन पटीने वाढ झाली आहे

- मुंबई प्रदेशात प्राण्यांच्या चाव्याच्या घटनांमध्ये लक्षणीय वाढ झाली आहे, गेल्या पाच वर्षांत 26% वाढ नोंदवली गेली आहे.
- डब्ल्यूएचओचा अंदाज आहे की रेबीजमुळे दरवर्षी 55,000 लोकांचा मृत्यू होतो, ज्यात 20,000 भारतातील आहेत.
- 2019 मध्ये 10 च्या तुलनेत 2023 मध्ये महाराष्ट्रात 30 रेबीज मृत्यूची नोंद झाली.
- याच कालावधीत महाराष्ट्रात रेबीजच्या मृत्यूंमध्ये सुमारे 3 पट वाढ झाली आहे.

बद्दल:

- रेबीज हा एक लस-प्रतिबंधात्मक विषाणूजन्य रोग आहे जो प्राण्यांच्या चाव्याद्वारे पसरतो आणि जगातील काही प्रकरणे वगळता 100% प्राणघातक आहे.

CC रस्त्यांच्या योजनेसाठी एजन्सी शुल्क 5% वरून 1% कमी केले

- दोन सदस्यांनी चिंता व्यक्त करूनही, राज्य मंत्रिमंडळाने हायब्रीड ॲन्युइटी मॉडेल (HAM) द्वारे 6,000 किमी सिमेंट काँक्रीट रस्ते बांधण्यासाठी 28,500 कोटी रुपये मंजूर केले आहेत.
- राज्य 30% निधी पुरवते तर 70% सवलत बाजारातून उभारतात.
- महाराष्ट्र राज्य पायाभूत सुविधा विकास महामंडळ (MSIDC) हे सवलत देणारे आहे, जे सार्वजनिक बांधकाम विभागांतर्गत गेल्या मे महिन्यात स्थापन करण्यात आले.

हरित वाढ महाराष्ट्राला \$1 ट्रिलियन अर्थव्यवस्थेचे उद्दिष्ट पूर्ण करण्यास प्रवृत्त करू शकते

- इंटरनॅशनल फोरम फॉर एन्व्हायर्नमेंट, सस्टेनेबिलिटी अँड टेक्नॉलॉजी (iFOREST), एक प्रमुख पर्यावरणीय थिंक टँक, हरित वाढ आणि हरित नोकऱ्यांना पाठिंबा देण्यासाठी आणि पाच वर्षांत \$1 ट्रिलियनची अर्थव्यवस्था साध्य करण्यासाठी महाराष्ट्रात न्याय्य ऊर्जा संक्रमणाची मागणी केली आहे.
- iFOREST ने नुकताच 'महाराष्ट्रात फक्त ऊर्जा संक्रमण: हरित विकास आणि हरित नोकऱ्यांसाठी एक संधी' या कार्यक्रमात अहवाल प्रसिद्ध केला.
- राज्यातील हरित ऊर्जा संक्रमणाची आव्हाने आणि संधींचे पहिले सर्वसमावेशक मूल्यमापन करणारा हा अहवाल, पुढील वर्षामध्ये अत्यंत किंवा मध्यम परिणाम होणाऱ्या सर्व प्रमुख क्षेत्रांचा समावेश करतो.
- हे हरित वाढ आणि नोकऱ्यांच्या संधींवर प्रकाश टाकते जे योग्य सरकारी धोरण आणि आवश्यक खाजगी आणि सार्वजनिक गुंतवणुकीद्वारे उत्प्रेरित केले जाऊ शकतात.

मार्चपासून मुलांसाठी जपानी एन्सेफलायटीस विरुद्ध प्रायोगिक लसीकरण मोहीम

- राज्याचे आरोग्य विभाग, मार्चपर्यंत, पुणे शहर, पिंपरी-चिंचवड, रायगड आणि परभणीसह महाराष्ट्रातील चार विभागांमध्ये मुलांसाठी जपानी एन्सेफलाइटिस (जेई) विरुद्ध प्रायोगिक लसीकरण मोहीम सुरू करणार आहे.
- गोंदिया, गडचिरोली, वर्धा, सोलापूर, भंडारा आणि धाराशिव यासह महाराष्ट्रातील 16 जिल्ह्यांमध्ये मुलांसाठी जेई लसीकरणाचा पहिला टप्पा काही वर्षापूर्वी पार पडला.

बदल:

- जपानी एन्सेफलायटीस (JE) हा संभाव्यतः जीवघेणा डासांमुळे होणारा विषाणूजन्य संसर्ग आहे जो प्रामुख्याने मेंदूला प्रभावित करतो.
- कारक एजंट जपानी एन्सेफलायटीस विषाणू (JEV) आहे, जो फ्लेविव्हायरस कुटुंबाचा सदस्य आहे, डॅंग्यू पिवळा ताप आणि वेस्ट नाईल व्हायरसशी जवळचा संबंध आहे.
- JEV चा प्रादुर्भाव प्रामुख्याने संक्रमित क्युलेक्स डासांच्या चाव्याद्वारे होतो, विशेषतः ग्रामीण भागात संध्याकाळ आणि पहाटेच्या वेळी सक्रिय असतो.
- डुक्कर आणि वन्य पक्षी हे विषाणूंचे जलाशय म्हणून काम करतात, परंतु एका व्यक्तीकडून दुसऱ्या व्यक्तीकडे थेट संक्रमण शक्य नाही.

टाटा ट्रस्ट मुंबईत भारतातील पहिले लहान प्राणी रुग्णालय सुरू करणार आहे

- टाटा ट्रस्ट मुंबईतील महालक्ष्मी येथे भारतातील पहिले अत्याधुनिक स्मॉल ॲनिमल हॉस्पिटल सुरू करणार आहे.
- हे रुग्णालय आपल्या प्रकारचे पहिले आहे आणि 98,000-चौरस फुटांवर पसरलेले आहे, 5 मजल्यांमध्ये 200 पेक्षा जास्त बेडची क्षमता आहे.
- परोपकारी आणि टाटा समूहाचे माजी अध्यक्ष रतन टाटा यांच्या पाळीव प्राण्यांसाठी सुपर स्पेशलिटी हॉस्पिटलच्या दृष्टीकोनातून प्रेरित होऊन, ही सुविधा पाळीव प्राणी-संवेदनशील पशुवैद्य, परिचारिका आणि जीव वाचवण्याच्या ध्येयासह दर्जेदार काळजी देण्यासाठी प्रशिक्षित तंत्रज्ञ यांच्यामार्फत चोवीस तास सेवा प्रदान करेल.
- मार्च 2024 मध्ये हे रुग्णालय सुरू होणार आहे.

सायबर सुरक्षेवरील महाराष्ट्र प्रकल्पासाठी मुख्यमंत्र्यांनी 837 कोटींची घोषणा केली

- नाशिकमध्ये महाराष्ट्र राज्य पोलीस खेळ 2024 (4 फेब्रुवारी ते 10 फेब्रुवारी) च्या औपचारिक उद्घाटनप्रसंगी मुख्यमंत्री म्हणाले की, सरकारने सायबर सुरक्षा यंत्रणा वाढविण्यासाठी 837 कोटी रुपयांचा प्रकल्प हाती घेतला आहे.
- यात कमांड आणि कंट्रोल सेंटर, तंत्रज्ञान-सहाय्यित तपास, सेंटर ऑफ एक्सलन्स, क्लाउड आधारित डेटा सेंटर, सायबर सिक्युरिटीसाठी सिक्युरिटी ऑपरेशन सेंटरचा समावेश आहे जेणेकरून पोलीसांना प्रत्येक

कोनातून तपासता येईल आणि गुन्हेगारांना पकडण्यासाठी गुन्हांचे तपशील.

- राज्य पोलीस दलातील मनुष्यबळ वाढवण्यासाठी कटिबद्ध आहे ज्यासाठी त्यांनी 17,000 पोलीसांची भरती केली आहे.
- बँकामार्फत पोलिसांसाठी घरे बांधण्यासाठी पूर्वीप्रमाणे कर्ज योजना सुरू करण्याचा निर्णयही सरकारने घेतला आहे.

आर्ट ऑफ लिव्हिंगने किसान बास्केट लाँच केले, नैसर्गिक शेतीला प्रोत्साहन देण्यासाठी राज्यासोबत सामंजस्य करार केला

- जागतिक आध्यात्मिक संस्था आर्ट ऑफ लिव्हिंग फाउंडेशनने किसान बास्केट लाँच केले, एक व्यासपीठ जे ग्राहकांना थेट शेतकऱ्यांकडून ऑर्डर करण्याची परवानगी देईल.
- आर्ट ऑफ लिव्हिंगचे संस्थापक श्री श्री रविशंकर यांच्या उपस्थितीत फाउंडेशनने राज्य सरकारसोबत सामंजस्य करार केला.
- सर्वांगीण ग्रामीण विकास घडवून आणण्यासाठी ते राज्यात 1.3 दशलक्ष हेक्टरवर नैसर्गिक शेती राबवत असल्याचे संस्थेने म्हटले आहे.
- संभाजी नगर जिल्ह्यातील सुमारे 10,000 हून अधिक आदिवासी शेतकऱ्यांना नैसर्गिक शेती आणि शाश्वत शेतीचे प्रशिक्षण देऊन त्यांना स्वावलंबी बनवले आहे.

तुम्हाला माहित आहे का?

- पीएम मोदींच्या मन की बात शोमध्येही या प्रकल्पाचा उल्लेख आढळून आला.

अदानीच्या गोंडखैरी कोळसा खाणीला पर्यावरण मंजूरी मिळाली, प्रदूषण मंडळाच्या अर्जाचा मार्ग मोकळा

- अदानी समूहाला शहरापासून 20 किमी अंतरावर असलेल्या कळमेश्वर तालुक्यातील गोंडखैरी येथे भूमिगत कोळसा खाणीसाठी वन पर्यावरण आणि हवामान बदल मंत्रालयाकडून पर्यावरण मंजूरी (EC) मिळाली आहे.
- अदानी समूहाची महाराष्ट्रातील ही पहिली खाण आहे.
- पर्यावरण मंजूरीमुळे कंपनीला महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळासमोर (MPCB) संमतीसाठी अर्ज करण्याचा मार्ग मोकळा झाला आहे.

बदल:

- हा कोळसा खाण प्रकल्प त्याच्या संभाव्य पर्यावरणीय परिणामांमुळे चिंतेचा विषय बनला आहे. कोळसा खाणीमुळे हवा आणि पाण्यात हानिकारक प्रदूषक सोडले जाऊ शकतात आणि हवामान बदलास देखील हातभार लावू शकतो.
- स्थानिक समुदायांच्या संभाव्य विस्थापनासाठी या प्रकल्पावर टीकाही झाली आहे.

राष्ट्रीय जंतनाशक दिन

- राष्ट्रीय जंतनाशक दिवस (NDD) भारतात दरवर्षी 10 फेब्रुवारी रोजी साजरा केला जातो
- देशातील प्रत्येक बालकाला "कृमीमुक्त" बनवण्याचे उद्दिष्ट आहे.
- हे 2015 मध्ये लाँच केले गेले आणि उपक्रम शाळा आणि अंगणवाडी केंद्रांसारख्या प्लॅटफॉर्मद्वारे 1-19 वर्षे वयोगटातील, शाळांमध्ये नोंदणीकृत असलेल्या आणि नसलेल्या दोन्ही मुलांना लक्ष्य करते.
- राष्ट्रीय जंतनाशक दिन 2024 ची थीम "एसटीएच काढून टाका: मुलांसाठी निरोगी भविष्यात गुंतवणूक करा"
- हे सार्वजनिक आरोग्याभोवती फिरते, विशेषतः मुलांमध्ये परजीवी जंत संक्रमण प्रतिबंध आणि नियंत्रित करण्यावर लक्ष केंद्रित करते.

महत्त्व:

जंत संक्रमण कमी करते:

- मातीद्वारे प्रसारित होणारे हेलमिथ (आतड्यातील कृमी) भारतात प्रचलित आहेत, ज्यामुळे अशक्तपणा, कुपोषण, दृष्टीदोष संज्ञानात्मक विकास आणि शाळेत कमी उपस्थिती यासारख्या आरोग्य समस्या उद्भवतात. NDD लहान मुलांना मोठ्या प्रमाणावर जंतनाशक औषध देऊन याचा सामना करतो.

एकूण आरोग्य सुधारते:

- वर्ष नष्ट करून, NDD मुलांचे संपूर्ण आरोग्य, पोषण स्थिती आणि जीवनाची गुणवत्ता सुधारते, चांगले शैक्षणिक परिणाम आणि भविष्यातील संभाव्यतेमध्ये योगदान देते.

जागतिक कडधान्य दिन

- 2018 मध्ये, संयुक्त राष्ट्रांच्या आमसभेने 10 फेब्रुवारी हा जागतिक कडधान्य दिन म्हणून घोषित केला.

- जागतिक अन्न आव्हाने कमी करण्यासाठी, मानवी आरोग्य सुधारण्यासाठी आणि मातीचे आरोग्य सुधारण्यासाठी डाळींच्या महत्त्वावर जोर देण्यासाठी या दिवसाची स्थापना करण्यात आली.
- यामध्ये मसूर, चणे, सोयाबीन आणि कोरडे वाटाणे यासारख्या सुक्या खाद्य बियांचा समावेश आहे.
- जागतिक कडधान्य दिन 2024 ची थीम 'कडधान्य: माती आणि लोक यांचे पोषण' आहे.
- ही थीम मातीच्या आरोग्यावर आणि मानवी पोषणावर कडधान्यांच्या सकारात्मक प्रभावावर भर देते.

तुम्हाला माहित आहे का?

- बुर्किना फासोने जागतिक कडधान्य दिन पाळण्याचा प्रस्ताव दिला.
- 2016 हे वर्ष आंतरराष्ट्रीय कडधान्य वर्ष म्हणून घोषित करण्यात आले.
- भारत हा जगातील सर्वात मोठा कडधान्य उत्पादक देश आहे.

कातकरी समाजातील बंधपत्र निर्मूलनासाठी हालचाल

- महाराष्ट्र राज्य मानवाधिकार आयोग विशेषतः असुरक्षित आदिवासी गट (PVTG) श्रेणी अंतर्गत असलेल्या कातकरी समाजातील सदस्यांमध्ये प्रचलित असलेल्या बंधपत्रित कामगारांचे निर्मूलन करण्यासाठी पुढे सरसावले आहे.

बद्दल:

- कातकरी समाज हा महाराष्ट्रातील आदिवासी (मूलनिवासी) समूह आहे, ज्याला बंधनकारक मजुरीच्या गंभीर समस्येचा सामना करावा लागतो, ज्याला "वेठबिगारी" असेही म्हणतात.
- ही व्यवस्था कुटुंबांना कर्ज-आधारित गुलामगिरीत अडकवते, बहुतेकदा पिढ्यानपिढ्या टिकते.
- 1976 पासून बेकायदेशीर असूनही, हे टिकून राहण्यासाठी विविध घटक कारणीभूत आहेत.

आव्हाने:

- खोलवर रुजलेली सामाजिक संरचना
- निरक्षरता आणि जागृतीचा अभाव
- उपजीविकेची असुरक्षितता
- कायद्याची अपुरी अंमलबजावणी

शक्तीपीठ महामार्गच्या नवीन संरेखनाला सरकारने मान्यता दिली

- महाराष्ट्र राज्य सरकारने महाराष्ट्र शक्तीपीठ महामार्ग, नागपूर आणि गोवा यांना जोडणारा ग्रीनफिल्ड एक्सप्रेस वे संरेखित करण्यास मान्यता दिली आहे.
- 802 किलोमीटर लांबीचा हा एक्सप्रेसवे 12 जिल्ह्यांतून जाणार आहे.
- पूर्ण झाल्यानंतर हा राज्यातील सर्वात लांब द्रुतगती मार्ग असेल.
- महाराष्ट्र राज्य रस्ते विकास महामंडळ (MSRDC) हा प्रकल्प राबवणार आहे.

राष्ट्रीय उत्पादकता दिवस

- भारतात दरवर्षी 12 फेब्रुवारीला राष्ट्रीय उत्पादकता दिवस साजरा केला जातो.
- 1958 मध्ये देशातील उत्पादकता चेतना आणि संस्कृतीला प्रोत्साहन देण्यासाठी स्थापन करण्यात आलेली स्वायत्त संस्था, हे राष्ट्रीय उत्पादकता परिषदेचा (NPC) स्थापना दिवस म्हणून ओळखले जाते.
- हा दिवस आठवडाभर चालणाऱ्या राष्ट्रीय उत्पादकता सप्ताहाचा भाग म्हणून ओळखला जातो, जो 12 ते 18 फेब्रुवारी दरम्यान साजरा केला जातो.
- या वर्षीची थीम "आर्टिफिशियल इंटेलिजन्स (AI)-आर्थिक वाढीसाठी उत्पादकता इंजिन" आहे.
- हे देशाची आर्थिक वाढ आणि उत्पादकता चालविण्यामध्ये AI ची महत्त्वपूर्ण भूमिका अधोरेखित करते.

बद्दल:

- ही तारीख आंतरराष्ट्रीय कामगार संघटना (ILO) च्या स्थापनेच्या वर्धापन दिनानिमित्त आहे.
- पहिला NPD 1962 मध्ये साजरा करण्यात आला.

महाराष्ट्रात सायबर गुन्ह्यांमुळे लोकांचे दररोज 3 कोटी रुपयांचे नुकसान'

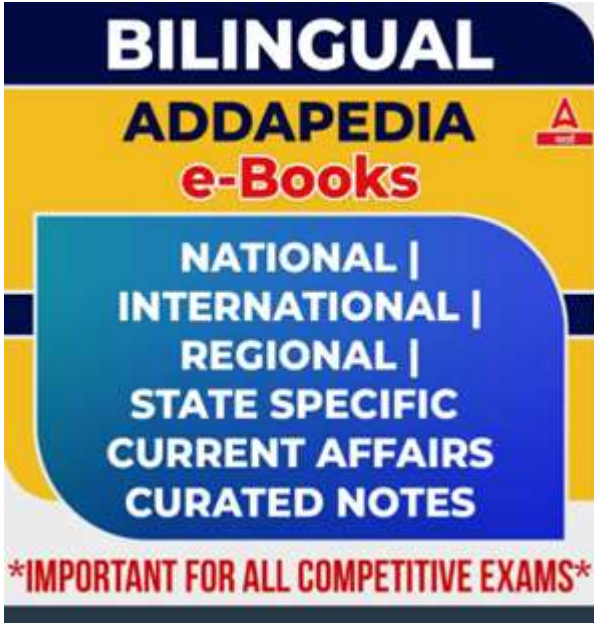
- महाराष्ट्रात सायबर क्राईम ही एक मोठी चिंतेची बाब बनली असून, नागरिकांना दररोज तब्बल 3 कोटी रुपयांचे नुकसान होत आहे.
- हे या बेकायदेशीर क्रियाकलापांच्या मोठ्या प्रभावावर प्रकाश टाकून वार्षिक अंदाजे रु. 1.095 अब्ज होते.
- नॅशनल क्राईम रेकॉर्ड ब्युरो (NCRB) च्या आकडेवारीवरून असे दिसून आले आहे की, महाराष्ट्रात 2022 मध्ये 8,249 सायबर गुन्ह्यांची प्रकरणे नोंदवली

गेली, जी मागील वर्षी नोंदवलेल्या 5,562 घटनांपेक्षा 48% जास्त होती.

- 2019 पासून महाराष्ट्रात सायबर क्राइममध्ये गमावलेल्या एकूण 1,300 कोटी रुपयांपैकी केवळ 134 कोटी रुपये किंवा 10% परत मिळाले आहेत.

बद्दल:

- राज्यात नोंदवलेल्या सायबर गुन्ह्यांमध्ये पुढील गोष्टींचा समावेश आहे.
- आर्थिक फसवणूक: फिशिंग घोटाळे, ऑनलाइन गुंतवणूक फसवणूक, मोबाइल वॉलेट चोरी इ.
- माहिती उल्लंघन: वैयक्तिक किंवा आर्थिक माहितीवर अनधिकृत प्रवेश.
- मालवेअर अटॅक: व्हायरस, रॅन्समवेअर, स्पायवेअर इ.

मराठवाडा कृषी विद्यापीठाने सात नवीन पीक जाती विकसित केल्या आहेत

- परभणीस्थित वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठाने पिकांच्या सात नवीन जाती विकसित केल्या आहेत.
- नवीन जातींमध्ये पाच शेतातील पिके आणि दोन भाजीपाला पिकांचा समावेश आहे.

पाच शेतातील पिकांमध्ये हे समाविष्ट आहे:

1. अमेरिकन कापूस नॉन-बीटी वाण NH 677
2. परभणी चना-16 नावाची चिकूची जात
3. सोयाबीन वाण MAUS 731

4. ज्वारीची विविधता, परभणी शक्ती (PVK 1009)
5. ट्रॉम्बे लातूर ते TLT 10

भाज्यांच्या दोन प्रकार आहेत:

1. मिरचीचा एक नवीन प्रकार
2. टोमॅटो (पीबीएनटी 20)

ASI राज्यभरातील 7 मराठा लष्करी किल्ल्यांच्या संवर्धनासाठी काम करेल

- एसआयचे अतिरिक्त महासंचालक म्हणाले की, यावर्षी एसआयचे लक्ष्य महाराष्ट्रातील किल्ल्यांच्या देखभाल आणि संवर्धनावर असेल.
- 2024-25 या वर्षासाठी युनेस्कोच्या जागतिक वारसा टॅगसाठी महाराष्ट्रातील सात मराठा लष्करी किल्ल्यांच्या नामांकनानंतर हे विधान करण्यात आले.
- यंदाच्या नामांकनासाठी 12, 17 व्या शतकातील मराठा लष्करी भूदृश्ये म्हणून चिन्हांकित किल्ल्यांमध्ये हे होते.
- महाराष्ट्रातून शिवनेरी, लोहगड, रायगड, सुवर्णदुर्ग, पन्हाळा, विजयदुर्ग आणि सिंधुदुर्ग किल्ले नामांकित आहेत.

विज्ञानातील महिला आणि मुलींचा आंतरराष्ट्रीय दिवस

- विज्ञानातील महिला आणि मुलींचा आंतरराष्ट्रीय दिवस (IDWGS), दरवर्षी 11 फेब्रुवारी रोजी साजरा केला जातो
- विज्ञान आणि तंत्रज्ञानामध्ये महिला आणि मुलींची महत्त्वाची भूमिका ओळखणे आणि या क्षेत्रात त्यांचा पूर्ण आणि समान प्रवेश आणि सहभाग वाढवणे हे त्याचे उद्दिष्ट आहे.
- या वर्षीची थीम, "विज्ञानातील लैंगिक अंतर बंद करणे: गतिमान कृती", महिला आणि मुलींना STEM करिअरचा पाठपुरावा आणि भरभराट होण्यापासून रोखणारे अडथळे दूर करण्याची तातडीची गरज अधोरेखित करते.

बद्दल:

- 22 डिसेंबर 2015 रोजी, सर्वसाधारण सभेने ठराव A/RES/70/212 द्वारे विज्ञान आणि तंत्रज्ञानामध्ये महिला आणि मुलींची महत्त्वपूर्ण भूमिका ओळखण्यासाठी वार्षिक आंतरराष्ट्रीय दिवस स्थापन करण्याचा निर्णय घेतला.

जलयुक्त शिवार योजनेत राज्यातील 24,000 गावे समाविष्ट होणार आहेत

- जलयुक्त शिवार 2.0 योजनेअंतर्गत भूजल पातळी पुनर्भरण आणि पाण्याची बचत करण्यासाठी महाराष्ट्रातील 24,000 हून अधिक गावांना लक्ष्य करण्याचे राज्य सरकारचे उद्दिष्ट आहे.

बद्दल:

- स्थानिक रहिवाशांना पिण्यासाठी आणि शेतीसाठी पाणी उपलब्ध व्हावे यासाठी सरकारने 2022 मध्ये जलयुक्त शिवार 2.0 ची सुरुवात केली.
- योजनेच्या पहिल्या टप्प्यात, सरकारने राज्यातील 22,000 गावांमध्ये जलसंधारणाच्या उपाययोजना केल्या, ज्यामुळे 1.5 टीएमसी पाण्याची बचत झाली.

महाराष्ट्रातील हवामान संवेदनक्षम प्रकल्पासाठी ₹4,000 कोटी मंजूर

- राज्य पाटबंधारे विभाग आणि मुख्यमंत्र्यांच्या नेतृत्वाखालील महाराष्ट्र इन्स्टिट्यूट फॉर ट्रान्सफॉर्मेशन (मित्रा) यांनी महाराष्ट्र हवामान लवचिक विकास प्रकल्प (MCRDP) प्रस्तावित केला आहे.

बद्दल:

- कोल्हापूर आणि सांगली जिल्ह्यातील पूरसंबंधित चिंता आणि पुराचे पाणी राज्यातील दुष्काळी भागात वळवण्याची योजना सोडवणे हे त्याचे उद्दिष्ट आहे.
- जागतिक बँकेने MCRDP साठी 4,000 कोटी रुपये मंजूर केले आहेत, त्यापैकी 30% निधी राज्य सरकारने सामायिक करणे आवश्यक आहे.

MAFSU चे प्रस्तावित वन्यजीव वन हेल्थ सेंटर हे भारतातील पहिले असेल

- महाराष्ट्र पशू व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ (MAFSU), नागपूरने वन्यजीव वन आरोग्य केंद्राचा प्रस्ताव राज्य सरकारकडे सादर केला आहे.
- गोरेवाडा येथील सध्याच्या वन्यजीव संशोधन आणि प्रशिक्षण केंद्राचा (WRTC) हा विस्तार असेल.
- ₹30 कोटींचा हा प्रकल्प देशातील वन्यजीव आरोग्यासाठी समर्पित असलेली एकमेव संस्था असेल.

भारतातील राष्ट्रीय महिला दिन

- भारतात, 13 फेब्रुवारी रोजी सरोजिनी नायडू यांची जयंती, एका स्त्रीच्या सन्मानार्थ राष्ट्रीय महिला दिन म्हणून चिन्हांकित केली जाते ज्यांनी आयुष्यभर स्त्री सक्षमीकरणाच्या भावनेचे प्रतिनिधित्व केले आणि समानतेचे समर्थन केले.
- त्या एक प्रमुख स्वातंत्र्यसैनिक आणि कवयित्री होत्या ज्यांना "नाइटिंगेल ऑफ इंडिया" म्हणून ओळखले जाते.

खालील कारणांमुळे हा दिवस राष्ट्रीय स्तरावर साजरा करण्यात येतो:

- विविध क्षेत्रात महिलांचे महत्त्वपूर्ण योगदान ओळखणे.
- राष्ट्राच्या प्रगतीला आकार देण्यासाठी त्यांची महत्त्वपूर्ण भूमिका अधोरेखित करणे.
- लिंग असमानता आणि भारतातील महिलांना भेडसावणाऱ्या आव्हानांबद्दल जागरूकता वाढवणे.

जागतिक रेडिओ दिवस

- 13 फेब्रुवारी 2024, UNESCO द्वारे स्थापित 12 वा वार्षिक जागतिक रेडिओ दिवस साजरा केला जातो.
- जागतिक रेडिओ दिन 2024 ची थीम 'रेडिओ: एक शतक माहिती देणारा, मनोरंजन करणारा आणि शिक्षण देणारा.
- या वर्षीचा उत्सव रेडिओच्या मागील 100 वर्षांच्या उल्लेखनीय प्रवासाचे, त्याची वर्तमान प्रासंगिकता आणि त्याचे आशादायक भविष्य याचे प्रतिबिंब करतो.

बद्दल:

- 2011 मध्ये, संयुक्त राष्ट्र शैक्षणिक, वैज्ञानिक आणि सांस्कृतिक संघटना (UNESCO) च्या सदस्य राष्ट्रांनी 13 फेब्रुवारी हा जागतिक रेडिओ दिवस घोषित केला.
- त्यानंतर 2013 मध्ये संयुक्त राष्ट्र महासभेने याला आंतरराष्ट्रीय कार्यक्रम म्हणून स्वीकारले.
- रेडिओ हे जागतिक स्तरावर सर्वाधिक वापरले जाणारे माध्यम प्लॅटफॉर्म राहिले आहे, जे कोट्यवधी लोकांपर्यंत पोहोचते, विशेषतः दुर्गम भागात आणि मर्यादित इंटरनेट प्रवेश असलेल्या लोकांपर्यंत.

मुंबई-पुणे एक्सप्रेस वेला MTHL कनेक्शन लवकरच सुरू होणार आहे

- मुंबई ट्रान्स हार्बर लिंक (MTHL) ला मुंबई-पुणे एक्सप्रेस वेशी जोडणाऱ्या महत्त्वपूर्ण कनेक्टरचे बांधकाम सुरू होणार आहे.

- प्रकल्पाची अंदाजे किंमत ₹ 1,000 कोटी आहे
- हा प्रकल्प मुंबई आणि पुणे दरम्यानच्या प्रवासात क्रांती घडवून आणण्याचे वचन देतो, ज्याचे अनेक फायदे आहेत:

कमी प्रवास वेळ:

- सायन-पनवेल महामार्ग आणि वाशी टोल प्लाझा यांसारख्या गजबजलेल्या भागांना बायपास करून, दक्षिण मुंबई आणि पुणे दरम्यानच्या प्रवासाचा वेळ सुमारे एक तास कमी करण्याचे या कनेक्शनचे उद्दिष्ट आहे.

वाढलेली कनेक्टिव्हिटी:

- या प्रकल्पात दोन सहा पदरी उन्नत रस्त्यांचा समावेश आहे, एक चिल्ले-गव्हाण फाटा आणि दुसरा पळस्पेला मुंबई-पुणे द्रुतगती मार्गाला जोडणारा.
- यामुळे मुंबई आणि नवी मुंबई दरम्यान अखंड कनेक्शन निर्माण होते, MTHL आणि वरळीला जोडण्याच्या भविष्यातील योजनांमुळे आणखी वाढ होते.

संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानातील टायगर सफारी नूतनीकरणानंतर पुन्हा गर्जना करत आहे

- मुंबईतील बोरिवली नॅशनल पार्क म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या संजय गांधी नॅशनल पार्क (SGNP) मध्ये 2024 च्या सुरुवातीला नूतनीकरणानंतर पुन्हा सुरू झाल्यापासून टायगर सफारीला भेट देणाऱ्यांमध्ये वाढ झाली आहे.
- उद्यानात पर्यटकांमध्ये लक्षणीय वाढ झाली आहे, दररोज अंदाजे 5,000 लोक राष्ट्रीय उद्यानाला भेट देतात आणि दररोज सरासरी 3,000 लोक सफारी मध्ये भाग घेतात.
- या उद्यानात आता सुधारित तटबंदी, सुधारित पायाभूत सुविधा आणि वाढीव सुरक्षा उपाय आहेत, ज्यामुळे भव्य वाघांचे कल्याण सुनिश्चित करून पर्यटकांना रोमांचकारी आणि माहितीपूर्ण अनुभव मिळतो.

शहर, मुंबई आणि पुणे दरम्यान प्रवास वेळ कमी करण्यासाठी शिळ फाटा उड्डाणपूल

- शिळ फाटा फ्लायओव्हर, अधिकृतपणे शिळफाटा जंक्शन फ्लायओव्हर म्हणून ओळखला जातो, ज्याचा उद्देश ठाणे, मुंबई आणि पुणे दरम्यानचा प्रवास वेळ लक्षणीयरीत्या कमी करणे आहे.
- कल्याण, महाराष्ट्रातील राष्ट्रीय महामार्ग 48 (NH-48) वर स्थित, हा उड्डाणपूल गर्दी आणि विलंबासाठी ओळखल्या जाणाऱ्या कुख्यात रहदारीचा अडथळ्या दूर करतो.

महत्वाची वैशिष्ट्ये:

- दुहेरी कॅरेजवे: प्रत्येक हाताला तीन लेन आहेत, एक पनवेलकडे जाणाऱ्या वाहतुकीसाठी आणि दुसरी ठाणे-जाणाऱ्या वाहतुकीसाठी.
- लांबी आणि रुंदी: 739.5 मीटर लांब आणि 24 मीटर रुंद, 300-मीटर व्हायाडक्टसह.
- खर्च: अंदाजे 45.68 कोटी रुपये.

महाराष्ट्रातील साखर उद्योगात खासगी साखर कारखान्यांनी सहकारी संस्थांना मागे टाकले आहे

- महाराष्ट्रात, साखर उत्पादन आणि कार्यक्षमतेच्या बाबतीत खाजगी साखर कारखान्यांनी सहकारी संस्थांना मागे टाकल्याने साखर उद्योगाच्या परिदृश्यात लक्षणीय बदल झाला आहे.
- या ट्रेडमध्ये अनेक घटक योगदान देतात:

गुंतवणूक आणि आधुनिकीकरण:

- खाजगी कारखान्यात आधुनिक तंत्रज्ञान आणि पायाभूत सुविधांमध्ये मोठ्या प्रमाणात गुंतवणूक केली आहे, ज्यामुळे सहकारी संस्थांच्या तुलनेत उच्च कार्यक्षमता आणि क्षमता वाढली आहे.

व्यावसायिक व्यवस्थापन:

- खाजगी कारखान्यात साखर उद्योगातील तज्ञ असलेले व्यावसायिक व्यवस्थापन संघ असतात, ज्यामुळे निर्णय घेणे आणि आर्थिक व्यवस्थापन चांगले होते.

कार्यक्षमतेवर लक्ष केंद्रित करा:

- खाजगी कारखाने परिचालन कार्यक्षमतेला प्राधान्य देतात, खर्च कमी करतात आणि नफा वाढवतात.

सरकारी धोरणे:

- अलीकडील सरकारी धोरणे खाजगी खेळाडूसाठी अधिक अनुकूल आहेत, ज्यामुळे त्यांना कर्ज आणि इतर प्रोत्साहने सहज उपलब्ध झाली आहेत.

कांदा उत्पादक शेतकऱ्यांच्या समस्या दूर करण्यासाठी केंद्रीय पथक नाशिकला आले आहे

- कृषी आणि शेतकरी कल्याण विभागाच्या केंद्रीय पथकाने नुकतीच कांदा उत्पादक शेतकऱ्यांनी उपस्थित केलेल्या चिंता दूर करण्यासाठी नाशिक, महाराष्ट्राचा दौरा केला.
- लोकसभा निवडणुकीपूर्वी संभाव्य टंचाई आणि किंमतीतील चढ-उतार टाळण्यासाठी या सक्रिय हालचालीचा उद्देश आहे.

शेतकऱ्यांची प्रमुख चिंता

1. **सरकारी धोरणांबद्दल असंतोष:** यामध्ये NAFED आणि NCCF सारख्या संस्थांद्वारे निर्यात निर्बंध आणि खरेदी पद्धतींचा समावेश आहे.
2. **थेट भरपाईची मागणी:** शेतकरी सध्याच्या खरेदी प्रक्रियेऐवजी थेट आर्थिक मदतीला प्राधान्य देतात.
3. **खरेदी केंद्रांबद्दल मर्यादित जागरूकता:** अनेक शेतकऱ्यांना उपलब्ध समर्थन यंत्रणेबद्दल माहिती नसल्याची तक्रार आहे.

हिंदवी स्वराज्य महोत्सव 2024

- हिंदवी स्वराज्य महोत्सव 2024 हा 17 ते 19 फेब्रुवारी दरम्यान जुन्नर, पुणे, महाराष्ट्र येथे आयोजित तीन दिवसीय महोत्सव आहे.
- हा महोत्सव मराठा साम्राज्याचे संस्थापक छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या 394 व्या जयंती स्मरणार्थ आहे.
- हा महोत्सव विविध उपक्रमांद्वारे मराठी इतिहास आणि संस्कृतीचे दर्शन घडवतो:
- नाटके, लोकनृत्य, संगीत कार्यक्रम आणि कथाकथन सत्रे इतिहासाला जिवंत करतात.
- मराठा इतिहास, कलाकृती आणि लघुउद्योग दर्शविनाऱ्या प्रदर्शनांमध्ये सामील व्हा.
- ऐतिहासिक किल्ल्यांवर ट्रेक करा, वॉटर स्पोर्ट्समध्ये भाग घ्या आणि तारे निरीक्षनामध्ये व्यस्त रहा.
- शिवाजी महाराजांचे जीवन आणि वारसा याबद्दल चर्चा आणि कार्यशाळांना उपस्थित रहा.

राज्य 7,000 किलोमीटरचे रस्ते बांधणार

- मुख्यमंत्री ग्रामसडक योजनेंतर्गत आणखी 7 हजार किमीचे रस्ते आणि पूल बांधण्याचा निर्णय राज्य मंत्रिमंडळाच्या बैठकीत घेण्यात आला.
- मुख्यमंत्री ग्राम सडक योजनेच्या फेज-2 मध्ये 10,000 किमीचे रस्ते करण्याचे उद्दिष्ट आहे.
- कोणकोणत्या जिल्हांमध्ये 7 हजार किमीचे नवीन रस्ते बांधायचे हे ठरले आहे.

धरणांची पाणीपातळी 50 टक्क्यांवर

- धरणांमधील पाण्याची पातळी 50% पर्यंत घसरणे हे चिंतेचे कारण असू शकते, जे संभाव्य पाणी टंचाई दर्शवते.
- परिस्थितीची तीव्रता विविध घटकांवर अवलंबून असते, यासह:

- वेगवेगळ्या प्रदेशांच्या पाण्याच्या गरजा आणि पर्जन्यमानाचे स्वरूप वेगवेगळे असतात.
- नियमित पर्जन्यमान असलेल्या प्रदेशापेक्षा दुष्काळी भागातील 50% पातळी अधिक गंभीर असू शकते.
- धरणे पाणीपुरवठा, सिंचन, जलविद्युत निर्मिती आणि पूर नियंत्रण यासह विविध उद्देशांसाठी बांधली जातात.
- पूर नियंत्रण धरणापेक्षा पिण्याच्या पाण्याच्या साठ्याची खालची पातळी जास्त चिंताजनक आहे.

बद्दल:

- महाराष्ट्रात 2,994 लहान, मध्यम आणि मोठी धरणे असून त्यांची एकूण जिवंत साठवण क्षमता 40,485 दशलक्ष घनमीटर आहे.
- फेब्रुवारीच्या मध्यात या धरणांमधील एकूण साठा 20,472.63 दशलक्ष घनमीटर किंवा क्षमतेच्या 50.57% इतका होता, जो गेल्या वर्षीच्या 68.37% पेक्षा 18% कमी आहे.
- 2023 मध्ये पावसाळ्यात कोरड्या पडलेल्या पावसामुळे राज्यातील बहुतांश धरणांमध्ये पुरेशी आवक झाली नाही.

हायटेक मेगा प्रोजेक्ट्स ज्यांना थ्रस्ट सेक्टर म्हणून घोषित केले जाईल त्यांना प्रोत्साहन मिळेल

- महाराष्ट्रातील राज्य मंत्रिमंडळाने मागासलेल्या प्रदेशातील विकासासाठी चालना देण्यासाठी हायटेक मेगा प्रोजेक्ट्सची घोषणा केली आहे.
- प्रोत्साहनांमध्ये मुद्रांक शुल्क माफी, वीज शुल्क माफी आणि वीज बिल कपात यांचा समावेश आहे.
- मंत्रिमंडळाने भाडेपट्टीवरील मुद्रांक शुल्क माफीसह एकात्मिक औद्योगिक क्षेत्रासाठी प्रोत्साहनांनाही मान्यता दिली आहे.

महाराष्ट्रात 6 नवीन नर्सिंग महाविद्यालयांना मंत्रिमंडळाने मान्यता दिली आहे

- मंत्रिमंडळाच्या बैठकीत प्रत्येकी 100 विद्यार्थ्यांची प्रवेश क्षमता असलेली सहा शासकीय नर्सिंग महाविद्यालये स्थापन करण्याचा निर्णय घेण्यात आला.
- ही महाविद्यालये जळगाव, लातूर, बारामती, सांगली (मिरज), नंदुरबार आणि गोदिया येथील शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालयांशी संलग्न असतील.
- मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांच्या अध्यक्षतेखाली बैठक झाली आणि त्यांनी सांगितले की, राज्यात आणि देशात

संसर्गजन्य रोगांचा प्रादुर्भाव लक्षात घेऊन सरकार पॅरामेडिकल अभ्यासक्रमात महत्त्वपूर्ण बदल करत आहे.

योजनांच्या परिणामकारकतेबद्दल चिंता निर्माण झाली आहे.

MTDC महिला दिनासाठी 50% सूट देणार आहे

- आंतरराष्ट्रीय महिला दिनानिमित्त, महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळाने (MTDC) महिला पर्यटकांनी MTDC हॉटेल्समध्ये ऑनलाइन पद्धतीने राहण्याची जागा आरक्षित केल्यास त्यांना 50% सूट देण्याचा निर्णय घेतला आहे.
- याशिवाय, MTDC गोंदिया जिल्ह्यातील विविध नवेगाव बांध, चंद्रपूर जिल्ह्यातील ताडोबा अभयारण्याच्या कोलारा गेटजवळील नालेश्वर, सहस्त्रकुंड आणि यवतमाळमधील टिपेश्वर येथे पर्यटकांसाठी निवासाच्या नवीन सुविधा उपलब्ध करून देणार आहे.

नाशिकमध्ये उन्हाळी कांदा लागवड 40 टक्क्यांनी घटली

- नाशिक, धुळे, जळगाव आणि नंदुरबारसह उत्तर महाराष्ट्रातील चार जिल्ह्यांतील उन्हाळी कांद्याची लागवड कमी पावसामुळे 40 टक्क्यांनी घटली आहे.
- उत्पादन 35 लाख टनांपर्यंत घसरण्याचा अंदाज आहे.
- 2022-23 हंगामात नाशिक जिल्ह्यात उन्हाळी कांद्याची लागवड 2.21 लाख हेक्टर होती.

28 वर्षांनंतर नागपुरात राष्ट्रीय ब्रिज संमेलन होणार आहे

- नागपूर, "भारताची व्याघ्र राजधानी" 2024 मध्ये तब्बल 28 वर्षांनंतर प्रतिष्ठित राष्ट्रीय ब्रिज चॅम्पियनशिप आयोजित करण्यासाठी सज्ज आहे.
- हा कार्यक्रम या शहरासाठी महत्त्वपूर्ण पुनरागमन ठरतोय, कारण गेल्या वेळी या शहराने ही टुर्नामेंट 1996 मध्ये आयोजित केली होती.

पीएम मोदी या महिन्यात महाराष्ट्रातील वाधवान बंदराचे भूमिपूजन करणार आहेत

- पीएम मोदी महाराष्ट्रातील वाधवान बंदराचे भूमिपूजन करतील अशी अपेक्षा आहे.
- पालघर जिल्ह्यात असलेले हे बंदर देशातील सर्वात खोल आराखड्यांपैकी एक आहे, ज्यामुळे ते महाराष्ट्राच्या सागरी व्यापार आणि अर्थव्यवस्थेसाठी एक सभाव्य गेम-चेंजर बनले आहे.
- पर्यावरणाच्या चिंतेमुळे प्रकल्पाला विलंब झाला आहे, परंतु सर्व आवश्यक परवानग्या मिळाल्या आहेत.

बद्दल:

- 2022 मध्ये इटलीमध्ये झालेल्या जागतिक ब्रिज चॅम्पियनशिपमध्ये भारतासाठी रौप्य पदक जिंकणारे अनिल पाध्ये म्हणतात की हा खेळ मेंदूच्या विकासास मदत करतो आणि विशेषतः मुलांना गणितात सहजतेने मदत करतो.
- त्यांचा सहभाग डॉ. एन.पी. तोलानी शताब्दी महोत्सव अखिल भारतीय तोलानी ओपन राष्ट्रीय मास्टर्स ब्रिज चॅम्पियनशिप मध्येदेखील असेल.

महाराष्ट्राने नियमात सुधारणा केल्याने खासगी शाळा RTE कोट्याच्या कक्षेबाहेर जाऊ शकतात

- महाराष्ट्रातील खासगी विनाअनुदानित शाळा, मुख्यतः इंग्रजी माध्यमांच्या, त्यांच्या 25% आरटीई कोट्याच्या प्रवेश शुल्काची परतफेड करण्यासाठी राज्य सरकारशी लढा देत आहेत.
- सरकारने शिक्षण नियमांमध्ये सुधारणा केली आहे, सरकारी किंवा अनुदानित संस्थांजवळील शाळांना RTE प्रवेशांमध्ये सहभागी होण्यापासून सूट दिली आहे, ज्यामुळे RTE प्रवेशांचे भविष्य आणि राज्य

FDCM ने राम मंदिरासाठी लागणारे लाकूड लागवड केले आणि निवडले आहे

- राज्याचे वन व सांस्कृतिक मंत्री सुधीर मुनगंटीवार यांनी महाराष्ट्राच्या वन विकास महामंडळाच्या (एफडीसीएम) विक्रमी नफा आणि लाभांशाचे कौतुक करताना अधिकाधिक रोजगाराच्या संधी निर्माण करण्यासाठी महामंडळाच्या यशाचा लाभ घेण्याचे आवाहन केले.
- FDCM अंतर्गत फर्निचर विकास महामंडळ स्थापन करण्याची घोषणाही त्यांनी केली.
- अत्याधुनिक तंत्रज्ञानाने सुसज्ज असलेल्या या नवीन उपक्रमाचे उद्दिष्ट एआयच्या मदतीने ग्राहकांच्या स्वप्नातील फर्निचर डिझाइन बनवणे हे आहे.

बद्दल:

- अयोध्येतील प्रतिष्ठित राममंदिर आणि दिल्लीतील संसदेच्या नवीन इमारतीमध्ये वापरण्यात आलेले लाकूड महाराष्ट्राच्या वन विकास महामंडळाने (FDCM) काळजीपूर्वक लागवड केलेले आणि निवडले होते.

- हे FDCM च्या गुणवत्ता आणि टिकावूपणाच्या वचनबद्धतेचा दाखला आहे, ज्यामुळे या राष्ट्रीय खुणांच्या दीर्घायुष्याची खात्री पटते.

महाराष्ट्राने मेडिकल इंटरनच्या स्टायपेंडमध्ये 64 टक्क्यांनी वाढ केली आहे.

- महाराष्ट्रातील मेडिकल इंटरनसना त्यांच्या स्टायपेंडच्या रकमेत लक्षणीय 64% वाढ मिळाली आहे.
- स्टायपेंड 11,000 रुपयांवरून 18,000 रुपये करण्यात आला आहे.
- हा लाभ राज्यभरातील अनुदानित वैद्यकीय, दंत, आयुर्वेद, युनानी आणि होमिओपॅथी महाविद्यालयांमध्ये प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहोचतो.
- या हालचालीचा उद्देश कामाची परिस्थिती सुधारणे आणि राज्यातील आरोग्य सेवा क्षेत्रात अधिक प्रतिभावानांना आकर्षित करणे आहे.

शिवजयंती 2024

- शिवजयंती, ज्याला छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती असेही म्हणतात, ही आदरणीय मराठा सम्राट, छत्रपती शिवाजी महाराज यांची जयंती आहे.
- दरवर्षीप्रमाणे 19 फेब्रुवारीला साजरी केली जाईल.

बद्दल:

- हा दिवस मोठ्या थाटामाटात साजरा केला जातो, विशेषतः पश्चिम भारतातील महाराष्ट्रात, शिवाजी महाराजांचे जन्मस्थान.
- त्यांच्या सन्मानार्थ भव्य मिरवणूक, सांस्कृतिक कार्यक्रम, व्याख्यान आणि प्रार्थना आयोजित केल्या जातात. अनेक शैक्षणिक संस्था निबंध लेखन स्पर्धा आणि वादविवादांचे आयोजन करतात जेणेकरून त्याचा इतिहास आणि नेतृत्व तत्त्वे विद्यार्थ्यांना समजता येतील.
- शिवाजी महाराज त्यांचे शौर्य, सामरिक तेज आणि पुरोगामी शासनासाठी स्मरणात आहेत.
- त्यांनी मराठा साम्राज्याची स्थापना केली, जे त्यांच्या गनिमी युद्धाची रणनीती आणि कार्यक्षम प्रशासनासाठी ओळखले जाते.

महाराष्ट्र मागासवर्ग आयोगाने मराठा सर्वेक्षण अहवाल शिंदे यांना सादर केला

- महाराष्ट्र राज्य मागासवर्ग आयोगाने मराठा समाजाच्या सामाजिक, आर्थिक आणि शैक्षणिक मागासलेपणाची

रूपरेषा देणारा, सुमारे 2.5 कोटी कुटुंबांचा समावेश असलेला एक व्यापक सर्वेक्षण अहवाल सादर केला.

बद्दल:

- हा डेटा-बॅकड अहवाल मराठा समाजाला आरक्षण सुनिश्चित करण्यासाठी कायदा तयार करण्यात मदत करेल.

महाराष्ट्र सरकार 20 फेब्रुवारी रोजी 10-12% मराठा कोट्यासाठी विधेयक मांडण्याची शक्यता आहे

- महाराष्ट्र सरकार 20 फेब्रुवारी रोजी होणाऱ्या विशेष विधानसभा अधिवेशनात मराठा समाजाला सरकारी नोकऱ्या आणि शैक्षणिक संस्थांमध्ये 10-12% आरक्षण प्रस्तावित करणारे विधेयक मांडणार आहे.
- राज्य मागासवर्ग आयोगाने (SBCN) मराठ्यांना सामाजिक आणि शैक्षणिकदृष्ट्या मागास वर्ग (SEBC) म्हणून मान्यता देणारा अहवाल सादर केल्यानंतर हे पाऊल पुढे आले आहे.

महाराष्ट्राचा कृषी वित्तपुरवठा अपेक्षेपेक्षा कमी आहे

- स्टेट लेव्हल बँकिंग कॉन्फरन्स (SLBC), राज्यातील बँकर्सची सर्वोच्च संस्थेने, शेतकऱ्यांपर्यंत पोहोचत असलेल्या अपेक्षेपेक्षा कमी कृषी कर्जाचा अहवाल दिला.
- बँकांना 2023-24 आर्थिक वर्षासाठी कृषी क्षेत्रासाठी कर्ज म्हणून वितरित करण्यासाठी 1,68,481 कोटी रुपयांचे उद्दिष्ट देण्यात आले होते.
- परंतु सप्टेंबर 2023 पर्यंत केवळ 88,881 कोटी रुपये वितरित करण्यात आले, जे अंदाजे उद्दिष्टाच्या 53 टक्के एवढे आहे.
- हे मागील वर्षातील 57% पेक्षा कमी आहे.
- याउलट, सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योगांना (एमएसएमई) कर्ज वाटप मागील वर्षीच्या 62% पेक्षा जास्त, लक्ष्याच्या 68% पर्यंत पोहोचले.

'विदाऊट बाय आशया' स्टार्टअप

- अनिश मालपाणी यांनी स्थापन केलेले, 'विदाऊट बाय आशया' नाविन्यपूर्ण पुनर्वापर आणि सामाजिक प्रभाव याद्वारे प्लास्टिक कचरा आणि गरिबी या दोन गंभीर आव्हानांचा सामना करते.

बद्दल:

- ते पुनर्वापर करण्यासाठी अशक्य असलेल्या बहुस्तरीय प्लास्टिक (MLP) कचऱ्याचे रीसायकल

करण्यासाठी एक अद्वितीय तंत्रज्ञान वापरून सनग्लासेससारखी प्रीमियम उत्पादने तयार करतात, प्रामुख्याने चिप पॅकेट्समधून.

- हे लॅडफिल आणि महासागरांमधून एमएलपी कचरा जमा करून, त्याला नवीन जीवन देते.
- हे कचरा वेचकांना गरिबीतून बाहेर काढण्यासाठी सन्माननीय काम आणि उत्पन्नाच्या संधी प्रदान करते.

तुम्हाला माहित आहे का?

- ते जगातील पहिले पुनर्नवीनीकरण केलेले सनग्लासेस आहेत जे चिप पॅकेट्सपासून बनवले जातात.

देशातील पहिली स्वच्छ भारत अकादमी ठाण्यात सुरू होणार आहे

- स्वच्छता क्षेत्रातील कुशल व्यावसायिकांची महत्त्वाची गरज पूर्ण करण्याच्या दिशेने एक महत्त्वपूर्ण वाटचाल करताना, महाराष्ट्रातील ठाणे येथे भारतातील पहिली स्वच्छ भारत अकादमी स्थापन करण्यात येणार आहे.

बद्दल:

- या उपक्रमाचे नेतृत्व महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विद्यापीठ आणि BVG - इंडिया डेव्हलपमेंट ग्रुप करत आहे
- कुशल मनुष्यबळातील दरी भरून काढणे आणि स्वच्छता क्षेत्रात आवश्यक प्रशिक्षण आणि रोजगाराच्या संधींसह तरुणांना सक्षम बनवणे हे यामागील उद्दिष्ट आहे.

1946चा नौदल उठाव

- रॉयल इंडियन नेव्ही विद्रोह किंवा उठाव, याला 18 फेब्रुवारी 1946 चा नौदल उठाव असेही म्हणतात.
- भारतातील ब्रिटीश सरकारविरुद्ध भारतीय नौदल सैनिक, पोलिस कर्मचारी आणि नागरिकांचे हे अयशस्वी बंड होते.

बद्दल:

- रॉयल इंडियन नेव्ही (RIN) ब्रिटीश राजवटीचा एक भाग होता आणि त्यात प्रामुख्याने ब्रिटीश अधिकाऱ्यांसह भारतीय भरती झालेल्या पुरुषांचा समावेश होता.
- द्वितीय विश्वयुद्धादरम्यान, RIN चा विस्तार झपाट्याने झाला, ज्यामुळे गरीब राहणीमान, भेदभाव आणि विघटन करण्याचे वचन दिले गेले.

- हा संप त्वरीत पूर्ण विद्रोहात वाढला, इतर बंदरांवर पसरला आणि त्यात 78 हून अधिक जहाजे आणि 20,000 खलाशी सामील झाले.

जागतिक सामाजिक न्याय दिन

- जागतिक सामाजिक न्याय दिन हा सामाजिक न्यायाला प्रोत्साहन देण्याची गरज ओळखणारा आंतरराष्ट्रीय दिवस आहे आणि दरवर्षी 20 फेब्रुवारी रोजी साजरा केला जातो.
- आंतरराष्ट्रीय कामगार संघटना (ILO) या वर्षी जगभरातील प्रमुख शहरांमध्ये सहा कार्यक्रमांचे आयोजन करत आहे.
- यामध्ये गरिबी, बहिष्कार, लैंगिक असमानता, बेरोजगारी, मानवी हक्क आणि सामाजिक संरक्षण यासारख्या समस्यांना सामोरे जाण्यासाठी प्रयत्नांचा समावेश आहे.
- 2024 च्या जागतिक सामाजिक न्याय दिनाची थीम "ब्रिजिंग गॅप्स, बिल्डिंग अलायन्सेस" आहे.

तुम्हाला माहित आहे का?

- 2008 मध्ये ILO ने 20 फेब्रुवारी हा जागतिक सामाजिक न्याय दिन म्हणून घोषित केला.

मराठ्यांना 10 टक्के आरक्षण देण्याच्या विधेयकाच्या मसुद्याला महाराष्ट्र मंत्रिमंडळाने मंजूरी दिली

- मराठा समाजाला शिक्षण आणि सरकारी नोकऱ्यांमध्ये 10% आरक्षणाचा प्रस्ताव देणाऱ्या विधेयकाच्या मसुद्याला महाराष्ट्र मंत्रिमंडळाने मान्यता दिली असून, राज्यात जात-आधारित कोट्यांबाबत प्रदीर्घ काळ सुरू असलेल्या चर्चेला पुन्हा उधाण आले आहे.

बद्दल:

- कायदेशीर आव्हानांना तोंड देत आरक्षण 62% पर्यंत वाढेल.
- ओबीसी समाजाला आपला कोटा कमी होण्याची भीती वाटते.
- मुस्लिम नेत्यांची 5 टक्के आरक्षणाची मागणी.

सुप्रिया सुळे यांना राष्ट्रपतींच्या हस्ते संसद महारत्न पुरस्कार

- महाराष्ट्रातील बारामतीचे प्रतिनिधीत्व करणाऱ्या खासदार सुप्रिया सुळे यांना राष्ट्रपती द्रौपदी मुर्मू

यांच्या हस्ते प्रतिष्ठित संसदरत्न पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले आहे.

- विशेषतः 17व्या लोकसभेच्या पहिल्या वर्षात (2019-2020) भारतीय संसदेतील तिच्या अतुलनीय योगदानाला हा विशेष सन्मान दिला गेला.
- यापूर्वी, सुळे यांना चेन्नईतील प्राइम पॉइंट फाऊंडेशन आणि ई मॅगझिनतर्फे उत्कृष्ट पत्रकारितेसाठी पार्लमेंट एक्सलन्स महारत्न पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले होते.

लोकमत महाराष्ट्रीयन ऑफ द इयर अवॉर्ड्स 2024

- लोकमत महाराष्ट्रीयन ऑफ द इयरचे उद्दिष्ट महाराष्ट्र आणि बाहेर अमिट छाप सोडलेल्या व्यक्तींच्या उल्लेखनीय कामगिरीचे साजरे करण्याचे आहे.
- गेल्या काही वर्षांपासून पियुष गोयल, नितीन गडकरी, सुशील कुमार शिंदे आणि नीता अंबानी हे ज्युरी पॅनेलचा भाग आहेत.
- LMOTY पुरस्कारांसाठी निवड प्रक्रियेमध्ये संपादकीय बैठका, सार्वजनिक मतदान आणि ज्युरीद्वारे मूल्यांकन यांचा समावेश होतो.
- मुख्य पुरस्कारांसोबतच, LMOTY समाजासाठी असाधारण योगदान देणाऱ्या व्यक्तींना विशेष सन्मानही देते.

2024 पुरस्कार विजेत्यांची यादी:

विशेष पुरस्कार:

- ईशा अंबानी.
- अभय भुतडा.
- जयसिंग चव्हाण - अपंगत्वावर मात करण्यासाठी आणि इतरांना सक्षम करण्यासाठी विशेष पुरस्कार

मुख्य पुरस्कार:

- अभिनेता (पुरुष) - रणबीर कपूर.
- आयपीएस (आश्वासक) - सोमय मुंडे.
- IAS (आश्वासक) - भूषण गगराणी.
- प्रभावशाली राजकारणी - दीपक केसरकर.
- प्रभावशाली राजकारणी - अतुल साळवे.
- लोकसेवा - हरिश्चंद्र सुडे
- राजकारण - (आश्वासक) - कुणाल पाटील
- क्रीडा - (आश्वासक) - ओजस देवतळे.

- वैद्यकीय - डॉ.अभिषेक मंगेशीकर.
- वैद्यकीय - डॉ.मेराज कादरी.
- बीकेटी - कृषी क्षेत्रातील नवोदित - सविता नाना पावरा.
- टेक-सेव्ही शिक्षक - आनंद अनेमवाड.
- उद्योग आणि व्यवसाय श्रेणी - सुधीर मेहता आणि विशाल चोरडिया.

PM-USHA अंतर्गत 11 राज्य विद्यापीठांना मिळणार 540 कोटी रुपये अनुदान; SNTD साठी 100 कोटी रुपये मिळणार

- GOI ने प्रधान मंत्री उच्च शिक्षा अभियान (PM-USHA) योजनेअंतर्गत महाराष्ट्रातील 11 राज्य विद्यापीठांना 540 कोटी रुपये दिले आहेत.
- या उपक्रमाचा उद्देश उच्च शिक्षण संस्थांच्या पायाभूत सुविधा आणि शैक्षणिक विकासामध्ये सुधारणा करणे हा आहे.
- SNTD महिला विद्यापीठासह चार विद्यापीठांना प्रत्येकी 100 कोटी रुपयांचे भरीव अनुदान मिळाले आहे, तर उर्वरित सात विद्यापीठांना प्रत्येकी 20 कोटी रुपये मिळणार आहेत.

बद्दल:

- PM-USHA, किंवा प्रधान मंत्री उच्च शिक्षा अभियान, ही भारत सरकारची केंद्र पुरस्कृत योजना आहे ज्याचा उद्देश देशातील उच्च शिक्षण व्यवस्थेत परिवर्तन आणि उन्नती करणे आहे.
- मागील राष्ट्रीय उच्चतर शिक्षा अभियान (RUSA) योजनेवर आधारित आणि राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण (NEP) 2020 च्या उद्दिष्टांशी संरेखित करून, 2021 मध्ये लॉन्च केले गेली.

आंतरराष्ट्रीय मातृभाषा दिन

- आंतरराष्ट्रीय मातृभाषा दिवस (IMLD), दरवर्षी 21 फेब्रुवारी रोजी साजरा केला जातो, हा भाषिक आणि सांस्कृतिक विविधतेच्या महत्त्वाची महत्त्वपूर्ण आठवण म्हणून कार्य करतो.
- याची सुरुवात बांगलादेशने केली होती आणि 1999 मध्ये युनेस्कोने औपचारिकपणे मान्यता दिली होती, ज्याचे उद्दिष्ट होते:
  - जागरूकता वाढवणे: शाश्वत समाजांसाठी भाषिक आणि सांस्कृतिक विविधतेचे मूल्य अधोरेखित करणे.
  - भाषा जतन करणे: धोक्यात असलेल्या भाषांचे संरक्षण आणि पुनरुज्जीवन करण्यास प्रोत्साहन देणे.

- बहुभाषिकतेचा प्रचार करणे: वैयक्तिक आणि सामाजिक फायद्यांसाठी अनेक भाषा वापरणे आणि शिकणे यासाठी आग्रह करणे.

2024 साठी थीम:

- "बहुभाषिक शिक्षण हा आंतरजनीय शिक्षणाचा आधारस्तंभ आहे."
- ही थीम शिक्षण, साक्षरता आणि पिढ्यानपिढ्या पारंपारिक ज्ञान प्रसारित करण्यासाठी मातृभाषा-आधारित शिक्षणाच्या भूमिकेवर जोर देते.

तुम्हाला माहित आहे का?

- 21 फेब्रुवारी 2000 रोजी पहिला आंतरराष्ट्रीय मातृभाषा दिन साजरा करण्यात आला.

महाराष्ट्र जलसंकट

- फेब्रुवारी 2024 मध्ये अनेक जलसाठे गंभीर पातळीपर्यंत आकुंचन पावत असताना, महाराष्ट्राला पाण्याच्या गंभीर संकटाचा सामना करावा लागत आहे.
- यामुळे पिण्याच्या, सिंचनासाठी आणि औद्योगिक वापरासाठी पाणी टंचाईची चिंता निर्माण झाली आहे.

बद्दल:

- राज्यातील बहुतांश धरणांनी तळ गाठला असून, गेल्या वर्षीच्या तुलनेत सरासरी 21.61 टक्के कमी पाणीसाठा शिल्लक आहे.
- राज्यातील 12 प्रकल्पांमध्ये सध्या उणे साठा असून, 15 धरणांमध्ये जेमतेम 10 टक्के जलसाठा आहे.
- मराठवाड्यातील परिस्थिती चिंताजनक आहे. मराठवाड्यात केवळ 26 टक्के पाणीसाठा शिल्लक आहे. गेल्या वर्षी तो 72 टक्के होता.
- राज्यातील 138 मोठ्या धरणांमधील जलसाठा गतवर्षी 74.34 टक्क्यांवरून 50.37 टक्क्यांवर आला आहे.

महाराष्ट्र जिल्हा सुशासन निर्देशांकात नाशिक तिसऱ्या क्रमांकावर आहे

- महाराष्ट्राच्या अलीकडील जिल्हा सुशासन निर्देशांकात (DGGI) नाशिक जिल्हा तिसऱ्या स्थानावर आहे ज्यामध्ये 161 निर्देशक आणि 300 डेटा पॉइंट्ससह 10 प्रशासन क्षेत्रांचा समावेश आहे.
- प्रशासकीय सुधारणा विभाग आणि संघटना आणि पद्धतींनी पहिल्यांदाच असा सराव केला आहे.

- असा उपक्रम राबविणारे महाराष्ट्र हे देशातील पाचवे राज्य ठरले आहे.

देशातील एकूण गुंतवणुकीच्या 38.78 टक्के इतके सर्वाधिक एफडीआय महाराष्ट्रात आले आहे

- देशात थेट परकीय गुंतवणुकीचा (एफडीआय) सर्वाधिक प्राप्तकर्ता म्हणून महाराष्ट्राचा उदय झाला आहे
- राज्यात सर्वाधिक 65,500 कोटी रुपये एफडीआय आले आहे, जे देशातील एकूण गुंतवणुकीच्या 38.78 टक्के आहे.
- हे यश राज्याच्या मजबूत पायाभूत सुविधा, अनुकूल व्यावसायिक वातावरण आणि जागतिक गुंतवणूकदारांना आकर्षित करण्यासाठी धोरणात्मक पुढाकार अधोरेखित करते.
- महाराष्ट्र 2027-28 पर्यंत एक ट्रिलियन-डॉलर अर्थव्यवस्थेचे उद्दिष्ट साध्य करेल.

राज्यातील कुष्ठरुग्णांसाठी पोषण योजना

- आरोग्य विभागाकडून कुष्ठरोग निर्मूलनासाठी विविध स्तरांवर प्रयत्न होत असतानाही नवीन कुष्ठरुग्णांची संख्या वाढत आहे.
- या संशोधन मोहिमेत गेल्या तीन वर्षांपासून कुष्ठरुग्णांची संख्या सातत्याने वाढत असून या कुष्ठरुग्णांना उपचारादरम्यान पोषण आहार देण्याचा निर्णय आरोग्यमंत्री तानाजी सावंत यांनी घेतला आहे.
- कुष्ठरुग्णांना 500 रुपयांचा पोषण आहार दिला जाणार आहे.

बद्दल:

- आरोग्य (कुष्ठरोग आणि क्षयरोग) विभागाकडून उपलब्ध माहितीनुसार, 2021-22 मध्ये 14,520 कुष्ठरुग्ण आढळून आले. 2022-23 मध्ये यात वाढ होऊन 19,860 कुष्ठरुग्ण झाले आणि शोध मोहिमेत डिसेंबर 2023-24 पर्यंत 20 हजार कुष्ठरुग्ण आढळले.
- नव्याने निदान झालेल्या रुग्णांचे प्रमाण अनुक्रमे 9.55 टक्के, 11.14 टक्के आणि 15.58 टक्के आहे.

जागतिक विचार दिन

- जागतिक विचार दिन हा दरवर्षी 22 फेब्रुवारी रोजी साजरा केला जातो. हा दिवस जगभरातील सर्व गर्ल गाईड आणि गर्ल स्काउट्स (संबंधित स्काउट आणि गाईड संस्थांचा समावेश असून) एकत्र येण्यासाठी,

चिंतन करण्यासाठी आणि कृती करण्यासाठी समर्पित आहे.

- हा आंतरराष्ट्रीय मैत्री, जागतिक जागृती, वकिली, जागरूकता वाढवणे आणि मुली आणि समुदायांना प्रभावित करणाऱ्या गंभीर प्रश्नांवर कारवाई करण्याचा दिवस आहे.

माहिती:

- हा दिवस 1926 मध्ये स्थापन झाला आणि स्काउटिंगचे संस्थापक लॉर्ड बॅडन-पॉवेल आणि त्यांच्या पत्नी, लेडी ओलेव्ह बॅडन-पॉवेल, वर्ल्ड चीफ गार्ड यांच्या वाढदिवसाशी जुळतो.

थीम:

- 2024 ची थीम "आपले जग, आपले समान भविष्य" आहे, जी लैंगिक समानता आणि हवामान बदलावर लक्ष केंद्रित करते.

महाराष्ट्रात बालमृत्यू आणि बालमृत्यूचे प्रमाण घटले आहे

- महाराष्ट्राने बालमृत्यू दरात लक्षणीय घट केली आहे.
- बालमृत्यू दर प्रति 1000 जन्मांमागे 19 पासून ते 16 पर्यंत घसरला.
- SDG 2030 चे लक्ष्य पूर्ण करत नवजात मृत्यू दर 11 वर आहे.
- जिल्हा आणि उपजिल्हा रुग्णालयांमध्ये SNCUs आणि NBSUs सारख्या विशेष उपक्रमांनी प्रगतीला हातभार लावला आहे, परंतु ग्रामीण आणि आदिवासी भागात सुधारणा आवश्यक आहे.

मुंबई हे भारताच्या आर्थिक संबंधांचे केंद्र आहे, असे ऑस्ट्रेलियाचे राजदूत म्हणतात

- भारतातील ऑस्ट्रेलियन उच्चायुक्त फिलिप ग्रीन म्हणाले की, मुंबई हे भारतासोबतच्या ऑस्ट्रेलियाच्या आर्थिक संबंधांच्या केंद्रस्थानी आहे.
- ते म्हणाले की, भारताच्या झपाट्याने वाढणाऱ्या बाजारपेठेत संधी शोधू पाहणाऱ्या ऑस्ट्रेलियन कंपन्यांसाठी मुंबई हे अनेकदा पहिले स्थान आहे.
- 2022 मध्ये स्वाक्षरी करण्यात आलेला ऑस्ट्रेलिया आणि भारत यांच्यातील आर्थिक सहकार्य आणि व्यापार करार (ECTA) आधीच महाराष्ट्राच्या औद्योगिक वस्तूंची (स्टील आणि इतर उत्पादने) ऑस्ट्रेलियाला निर्यात करण्यास मदत करत आहे

आणि राज्याच्या वाईन आणि कापूस उद्योगांनाही त्याचा फायदा होत आहे, असेही ते म्हणाले.

फिनोलेक्स केबल्सने महाराष्ट्र सरकारसोबत सामंजस्य करार केला

- फिनोलेक्स केबल्स या आघाडीच्या भारतीय केबल उत्पादक कंपनीने महाराष्ट्र सरकारसोबत सामंजस्य करारावर स्वाक्षरी केली.
- कंपनी राज्यातील ऑप्टिक फायबर केबल्स (OFC) उत्पादन क्षमता वाढवण्यासाठी 580 कोटी रुपयांची गुंतवणूक करणार आहे.
- 5G रोलआउट आणि फायबर-टू-द-होम (FTTH) दत्तक वाढवण्यामुळे OFC ची वाढती मागणी पूर्ण करणे हे या विस्ताराचे उद्दिष्ट आहे.

बद्दल:

- या प्रकल्पामध्ये नवीन फायबर डॉ टॉवर्स उभारणे आणि ग्लास प्रीफॉर्म उत्पादनासाठी बॅकवर्ड इंटीग्रेशन लागू करणे समाविष्ट आहे.
- हे पाऊल लास्ट-माईल फायबर कनेक्टिव्हिटी प्रदान करण्याच्या सरकारच्या दृष्टीकोन आणि मेक इन इंडिया उपक्रमाशी सुसंगत आहे.
- विस्तारामुळे 400 हून अधिक प्रत्यक्ष आणि अप्रत्यक्ष रोजगाराच्या संधी निर्माण होतील.

नाशिकमध्ये वीकेंडला द्राक्ष कापणी महोत्सव

- राज्य सरकारच्या पर्यटन विभागाने 24 फेब्रुवारीपासून दोन दिवसीय द्राक्ष कापणी महोत्सवाचे आयोजन केले आहे.

बद्दल:

- नाशिकच्या द्राक्ष व वाईन उद्योगाला चालना देण्यासाठी आणि पर्यटकांना आकर्षित करण्यासाठी द्राक्ष काढणी महोत्सव हा सरकारी प्रयत्नांचा एक भाग आहे.
- या कार्यक्रमात सुमारे 50 द्राक्ष शेतकरी 12 वायनरीसह फळांच्या विविध जातींचे प्रदर्शन करतील.
- या महोत्सवाला तब्बल चार हजार पर्यटक येण्याची शक्यता आहे.

शिवसेनेच्या खासदाराला संसदरत्न पुरस्कार

- कल्याणमधील शिवसेनेचे खासदार डॉ. श्रीकांत एकनाथ शिंदे यांना 17 व्या लोकसभेच्या कामकाजात सक्रिय सहभागासाठी नवी दिल्लीतील महाराष्ट्र सदन येथे संसदरत्न पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले.
- त्यांनी 556 प्रश्न उपस्थित केले, 67 चर्चेत भाग घेतला आणि आपल्या मतदारसंघाच्या भल्यासाठी अथक प्रयत्न केले.

बद्दल:

- संसद रत्न पुरस्कार दरवर्षी सर्वोच्च कामगिरी करणाऱ्या संसद सदस्यांना त्यांच्या कार्यक्षमतेच्या आधारे प्रदान केले जातात ज्यात त्यांच्या संबंधित मतदारसंघाशी संबंधित प्रश्न उपस्थित करणे, चर्चेत भाग घेणे, सभागृहात उपस्थिती यासह इतर महत्त्वाच्या मुद्दे समाविष्ट आहेत.

23/9 पूर: राज्याने ₹ 204 कोटींचे विशेष पॅकेज मंजूर केले

- अलीकडेच 23 सप्टेंबर रोजी आलेल्या पुरामुळे बाधित झालेल्या लोकांना मदत करण्यासाठी राज्य सरकारने ₹ 204.72 कोटींचे विशेष पॅकेज जाहीर केले आहे.
- पुरामुळे मालमत्तेचे आणि पायाभूत सुविधांचे मोठ्या प्रमाणात नुकसान झाले.
- मदत पॅकेजचा वापर बाधित कुटुंबांना आर्थिक मदत देण्यासाठी तसेच नुकसान झालेली घरे आणि पायाभूत सुविधांच्या पुनर्बांधणीसाठी केला जाईल.

डिजिटल आरोग्य अभ्यासक्रम सुरू करणारे महाराष्ट्र हे पहिले राज्य आहे

- 450 वैद्यकीय महाविद्यालये आणि 40,000 वैद्यकीय विद्यार्थ्यांची देखरेख करणारे महाराष्ट्र आरोग्य विज्ञान विद्यापीठ (MUHS) डिजिटल आरोग्यासाठी देशातील पहिला पायाभूत अभ्यासक्रम सुरू करणार आहे.

बद्दल:

- ना-नफा कोयटा फाउंडेशनसह विकसित केलेला हा कोर्स केवळ रुग्णालय व्यवस्थापन माहिती प्रणाली, इलेक्ट्रॉनिक वैद्यकीय नोंदीच नाही तर आरोग्य डेटा गोळा करण्यासाठी सेन्सर्स आणि वेअरेबलचा वापर देखील समाविष्ट करेल.

- हेल्थकेअरमध्ये आर्टिफिशियल इंटेलिजन्स आणि मशीन लर्निंगच्या वापरावरील मॉड्यूल देखील समाविष्ट केले जातील.
- राज्यपाल महेश बैस आणि वैद्यकीय शिक्षण मंत्री हसन मुश्रीफ यांच्या हस्ते डिजिटल हेल्थ फाउंडेशन कोर्सचा शुभारंभ होणार आहे.

जागतिक शांतता आणि समज दिन

- विविध धर्म, संस्कृती आणि भूगोल यांमधील व्यक्तींमध्ये सुसंवाद आणि सद्भावना वाढवण्यासाठी दरवर्षी 23 फेब्रुवारी रोजी जागतिक शांतता आणि समज दिन साजरा केला जातो.
- हा दिवस रोटरी इंटरनॅशनल, जगभरातील मानवतावादी सेवा, शांतता आणि सद्भावना यांना समर्पित एनजीओच्या पहिल्या बैठकीचे स्मरण करतो, जी शिकागो, यूएस येथे झाली.
- दरवर्षी, हा विशेष दिवस लोकांना त्या मार्गाची आठवण करून देण्यासाठी साजरा केला जातो ज्यामुळे ते जगात शांतता, सौहार्द आणि सद्भावना आणू शकतात आणि सकारात्मक योगदान देऊ शकतात.

ज्येष्ठ अभिनेते अशोक सराफ यांना महाराष्ट्र भूषण पुरस्कार प्रदान करण्यात आला

- ज्येष्ठ अभिनेते अशोक सराफ यांना महाराष्ट्र राज्य सरकारतर्फे दिला जाणारा सर्वोच्च नागरी सन्मान, प्रतिष्ठेचा महाराष्ट्र भूषण पुरस्कार प्रदान करण्यात आला.
- सुमारे पाच दशकांच्या कारकिर्दीतील मनोरंजन क्षेत्रातील त्यांच्या उल्लेखनीय योगदानाची ही ओळख आहे.
- सुरेश वाडकर, अरुणा इराणी, मिथुन चक्रवर्ती आणि चित्रपट उद्योगातील त्यांच्या योगदानासाठी ओळखल्या गेलेल्या अनेक मान्यवरांसह इतर मान्यवर त्यांच्यासोबत सामील झाले.

महाराष्ट्रातील एमएसएमई डिफेन्स एक्सपोमध्ये खास उत्पादने दाखवतील

- सध्या पुण्यात सुरू असलेला महाराष्ट्र MSME डिफेन्स एक्सपो हा भारताच्या संरक्षण क्षेत्रातील स्वावलंबनाच्या आकांक्षांसाठी एक महत्त्वाचा क्षण आहे.
- राज्यातील 200 हून अधिक सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योग (MSME) देशाच्या संरक्षण सज्जतेमध्ये योगदान देण्याच्या उद्देशाने त्यांची विशिष्ट उत्पादने आणि क्षमता प्रदर्शित करत आहेत.

बद्दल:

- एमएसएमई एरोस्पेस, शस्त्रास्त्रे, इलेक्ट्रॉनिक्स, दळणवळण आणि लॉजिस्टिक्स यांसारख्या विविध क्षेत्रांमध्ये नाविन्यपूर्ण उपायांचे प्रदर्शन करत आहेत.
- यामध्ये लढाऊ वाहने, दळणवळण उपकरणे, ड्रोन आणि विशेष कापडाचे घटक समाविष्ट आहेत.
- एक्सपोने एमएसएमई आणि L&T, महिंद्रा आणि टाटा यांसारख्या प्रस्थापित संरक्षण खेळाडूंमधील सहकार्याला प्रोत्साहन दिले, तसेच संयुक्त उपक्रम आणि तंत्रज्ञान हस्तांतरणासाठी दरवाजे उघडले आहेत.
- हा एक्सपो सरकारच्या "आत्मा निर्भर भारत" उपक्रमाशी संरेखित आहे, स्वदेशी संरक्षण उत्पादनाला चालना देतो आणि परदेशी आयातीवरील अवलंबित्व कमी करतो.

सौर पॅनेल उभारणीसाठी अनुदान जाहीर केले

- भारत सरकारने छतावरील सौर पॅनेलची स्थापना अधिक परवडणारी बनवण्यासाठी नवीन अनुदान योजना जाहीर केली आहे.

अनुदान:

- 2 kW पर्यंतच्या प्रणालींसाठी ₹30,000 प्रति किलोवॉट
- 3 kW पर्यंत ₹18,000 प्रति अतिरिक्त किलोवॉट
- 3 kW पेक्षा जास्त मोठ्या सिस्टीमसाठी ₹78,000 ची मर्यादा

फायदे:

- स्थापनेची कमी आगाऊ किंमत
- कमी वीज बिल
- ऊर्जा स्वातंत्र्य वाढले
- पर्यावरणास अनुकूल वीज निर्मिती

सोनू निगमला राज कपूर विशेष योगदान पुरस्कार

- श्रीनगर, जम्मू-काश्मीर येथे एका समारंभात सोनू निगमला राज कपूर विशेष योगदान पुरस्कार प्रदान करण्यात आला.
- भारतीय चित्रपट उद्योगात महत्त्वपूर्ण योगदान देणाऱ्या व्यक्तींना हा पुरस्कार दिला जातो.

बद्दल:

- निगम हे 25 वर्षांहून अधिक काळ पार्श्वगायक आहेत आणि त्यांनी हिंदी, तमिळ, तेलुगू, मल्याळम, कन्नड, मराठी, बंगाली, आसामी, गुजराती, पंजाबी आणि

भोजपुरी भाषांमधील 1,000 हून अधिक चित्रपटांसाठी गाणी गायली आहेत.

- चार राष्ट्रीय चित्रपट पुरस्कार आणि दोन फिल्मफेअर पुरस्कारांसह त्यांनी त्यांच्या गायनासाठी अनेक पुरस्कार जिंकले आहेत.

जेपी दत्ता, विधू विनोद चोप्रा यांना प्रतिष्ठित राज कपूर पुरस्कारांनी सन्मानित करण्यात आले

- भारतीय चित्रपटसृष्टीतील दोन प्रतिष्ठित व्यक्ती, जेपी दत्ता आणि विधू विनोद चोप्रा यांना प्रतिष्ठित राज कपूर पुरस्काराने सन्मानित केले गेले.
- हा त्यांच्या करिअरसाठी एक महत्त्वाचा क्षण आहे आणि उद्योगावरील त्यांचा कायमचा प्रभाव अधोरेखित करतो.

बद्दल:

- 'बॉर्डर', 'एलओसी कारगिल' आणि 'रिफ्युजी' यांसारख्या देशभक्तीपर आणि ऐतिहासिक महाकाव्यांसाठी प्रसिद्ध जेपी दत्ता यांना महाराष्ट्र भूषण राज कपूर पुरस्कार मिळाला.
- शौर्य, बलिदान आणि राष्ट्रीय अभिमानाच्या थीम्स त्यांच्या शक्तिशाली कथनातून प्रदर्शित करण्याच्या त्यांच्या समर्पणाचा हा पुरस्कार साजरा करतो.
- दत्ता यांनी कृतज्ञता व्यक्त केली, असे सांगून की त्यांच्या गृहराज्यातून मिळालेल्या ओळखीचे खूप महत्त्व आहे.
- "लगे रहो मुन्ना भाई", "परिदा" आणि "मुन्नाभाई एमबीबीएस" सारख्या चित्रपटांसाठी प्रशंसित विधू विनोद चोप्रा यांना राज कपूर विशेष योगदान पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले.
- हा पुरस्कार त्यांच्या वैविध्यपूर्ण फिल्मोग्राफी, विस्तृत शैली आणि प्रेक्षकांचे मनोरंजन करताना सामाजिक समस्यांना संबोधित करणारा आहे.
- कथाकथन आणि गुंतागुंतीच्या थीम्सच्या शोधासाठी चोप्राच्या वचनबद्धतेचे सर्वत्र कौतुक केले गेले आहे.

केंद्रीय उत्पादन शुल्क दिवस

- केंद्रीय उत्पादन शुल्क दिवस 1944 च्या केंद्रीय उत्पादन शुल्क आणि मीठ कायद्याच्या स्थापनेचे स्मरण करतो, ज्याने भारताच्या अप्रत्यक्ष कर प्रणालीचा पाया घातला.
- हे देशाच्या विकासासाठी महसूल गोळा करण्यासाठी केंद्रीय अप्रत्यक्ष कर आणि सीमाशुल्क मंडळाच्या (CBIC) योगदानाचा महत्त्व सांगते.

- हा कायदा उत्पादन शुल्कासंबंधीच्या 11 कायद्यांचे संयोजन होता आणि तो मीठ आणि केंद्रीय शुल्काशी संबंधित कायद्यात बदल करण्यासाठी पारित करण्यात आला होता.

बद्दल:

- 24 फेब्रुवारी 1944 रोजी केंद्रीय उत्पादन शुल्क आणि मीठ कायदा मंजूर करण्यात आला आणि या कायद्याची आठवण म्हणून केंद्रीय उत्पादन शुल्क दिवस साजरा केला जातो.
- 1966 मध्ये, या कायद्याचे केंद्रीय उत्पादन शुल्क कायदा 1944 असे नामकरण करण्यात आले आणि कायद्याची अनुसूची 1 आणि 2 शुल्काची मूल्ये आणि दरांशी संबंधित होती.

तुम्हाला माहित आहे का?

- केंद्रीय उत्पादन आणि सीमा शुल्क मंडळ (CBIC) भारतातील अप्रत्यक्ष करांचे व्यवस्थापन करण्यासाठी जबाबदार आहे.

महाराष्ट्र एमएसएमई डिफेन्स एक्स्पो 2024

- संरक्षण संशोधन आणि विकास संघटना (DRDO) ने महाराष्ट्र MSME डिफेन्स एक्स्पो 2024 दरम्यान संरक्षण उपकरणांमध्ये भारताची आत्मनिर्भरता मजबूत करण्याच्या दिशेने एक मोठे पाऊल उचलले.
- त्यांनी 22 कंपन्यांसोबत तंत्रज्ञान हस्तांतरणासाठी (LATOT) 23 परवाना करारांवर स्वाक्षरी करून देशांतर्गत उद्योगांना महत्त्वपूर्ण तंत्रज्ञान हस्तांतरित केले.

बद्दल:

- हे करार इलेक्ट्रॉनिक्स, लेझर, शस्त्रास्त्रे, जीवन विज्ञान, साहित्य विज्ञान, लढाऊ वाहने, नौदल प्रणाली आणि विमाने यासह संरक्षणासाठी महत्त्वपूर्ण असलेल्या विविध क्षेत्रांचा विस्तार करतात.
- या उपक्रमाचा उद्देश भारतीय कंपन्यांना, विशेषतः सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योगांना (MSMEs), देशाच्या संरक्षण गरजांमध्ये योगदान देण्यासाठी सक्षम करणे आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

DRDO आणि खाजगी क्षेत्र यांच्यातील हे सहकार्य अपेक्षित आहे:

- परकीय आयातीवरील अवलंबित्व कमी करा:** संरक्षण उपकरणांचे देशांतर्गत उत्पादन सक्षम करून, भारत परदेशातील पुरवठादारांवरील अवलंबित्व कमी करू शकतो.
- देशांतर्गत संरक्षण उद्योगाला चालना द्या:** तंत्रज्ञान हस्तांतरणामुळे भारतीय कंपन्यांना संरक्षण उत्पादन, नोकऱ्या निर्माण करणे आणि नवोपक्रमाला चालना देण्यासाठी सामर्थ्य मिळते.
- "आत्मनिर्भर भारत" उपक्रमाला पाठिंबा द्या:** हा उपक्रम संरक्षणासह गंभीर क्षेत्रांमध्ये स्वयंपूर्णता प्राप्त करण्याच्या सरकारच्या दृष्टीकोनाशी सुसंगत आहे.

संरक्षण उत्पादनाला चालना देण्यासाठी महाराष्ट्र धोरण आणणार आहे

- उपमुख्यमंत्री म्हणाले की, महाराष्ट्रात संरक्षण उत्पादनाला चालना देण्यासाठी नवीन एरोस्पेस आणि संरक्षण धोरण तयार केले जाईल.
- या धोरणाचा उद्देश आहे:
  - क्षेत्रातील सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योगांचे (MSME) यश वाढवणे.
  - संरक्षण उत्पादनासाठी एक मजबूत पुरवठा साखळी स्थापन करणे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- 2017 मध्ये असे धोरण आणणारे पहिले राज्य असण्यासह, संरक्षण उत्पादनातील महाराष्ट्राच्या विद्यमान प्रयत्नांवर हा उपक्रम उभारतो.
- नवीन धोरण उद्योग भागधारकांच्या सहकार्याने विकसित केले जाईल.
- पुरवठा साखळी मजबूत करण्यासाठी चार समर्पित क्लस्टर तयार करण्याची सरकारची योजना आहे.
- संरक्षण उत्पादनावरील हे नूतनीकरण या क्षेत्रातील स्वावलंबन साध्य करण्याच्या दिशेने एक महत्त्वपूर्ण पाऊल म्हणून पाहिले जाते.

राज्यात चार संरक्षण क्लस्टर उभारण्यात येणार आहेत

- महाराष्ट्र सरकारने राज्यभर चार नवीन संरक्षण उत्पादन क्लस्टर स्थापन करण्याची योजना जाहीर केली आहे.
- या क्लस्टरचा उद्देश संरक्षण उत्पादनासाठी अग्रगण्य ठिकाण म्हणून महाराष्ट्राचे स्थान मजबूत करणे आहे.
- स्थान: नागपूर, शिर्डी, पुणे आणि रत्नागिरी येथे नवीन क्लस्टर असतील.

उद्दिष्टे:

- संरक्षण क्षेत्रात नावीन्य आणि सहकार्य वाढवणे.
- आर्थिक वाढीला चालना देणे.
- राज्यातील सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योगांच्या (MSME) विद्यमान सामर्थ्याचा फायदा घेणे.

पुण्याचे महत्त्व:

- पूर्वीपासूनच विविध उद्योगांचे केंद्र असलेले पुणे या क्लस्टरच्या स्थापनेमुळे संरक्षण क्षेत्रातील आपले स्थान आणखी मजबूत करेल.
- हा उपक्रम भारत सरकारच्या "आत्मनिर्भर भारत" कार्यक्रमाशी सुसंगत आहे.
- या क्लस्टरच्या निर्मितीमुळे रोजगाराच्या संधी निर्माण होतील, गुंतवणूक आकर्षित होतील आणि राज्याच्या अर्थव्यवस्थेच्या एकूण वाढीला हातभार लागेल अशी अपेक्षा आहे.

पुण्याला राज्याचे दुसरे 30 खाटांचे आयुष रुग्णालय मिळाले आहे

- पीएम मोदींच्या हस्ते पुण्यात राज्यातील दुसऱ्या 30 खाटांच्या आयुष रुग्णालयाचे उद्घाटन करण्यात आले.
- राष्ट्रीय आयुष अभियानांतर्गत विकसित केलेले, हे रुग्णालय आयुर्वेद, योग, युनानी, सिद्ध आणि होमिओपॅथी यांसारख्या पारंपारिक भारतीय औषध पद्धतींना प्रोत्साहन देते.

आयुष:

- आयुष हे भारतातील आयुर्वेद, योग आणि निसर्गोपचार, युनानी, सिद्ध, सोवा रिग्पा आणि होमिओपॅथीचे संक्षिप्त रूप आहे.
- हे देशामध्ये मोठ्या प्रमाणावर प्रचलित औषधांच्या पारंपारिक आणि अपारंपरिक प्रणालींच्या गटाचे प्रतिनिधित्व करतात.
- प्राचीन उत्पत्ती: आयुर्वेद, सर्वात जुनी प्रणाली, 5,000 वर्षांपेक्षा जास्त इतिहासाचा दस्तऐवजीकरण करते.
- सर्वांगीण दृष्टीकोन: आयुष प्रणाली आरोग्याकडे सर्वांगीण दृष्टीकोनावर भर देतात, प्रतिबंध, कल्याण आणि रोगांवर उपचार यावर लक्ष केंद्रित करतात.
- सरकारी समर्थन: त्यांचे महत्त्व ओळखून, या क्षेत्रातील संशोधन, शिक्षण आणि विकासाला चालना देण्यासाठी भारत सरकारने 2014 मध्ये आयुष मंत्रालयाची स्थापना केली.

दक्षिण मध्य रेल्वेच्या 1,800 कोटी रुपयांच्या रेल्वे कामांचे उद्घाटन पंतप्रधान मोदी करणार आहेत

- PM मोदी आज (26 फेब्रुवारी) रोजी दक्षिण मध्य रेल्वे (SCR) च्या 1,800 कोटी रुपयांच्या रेल्वे प्रकल्पांचे उद्घाटन करणार आहेत.
- महाराष्ट्रात सुमारे 06 स्थानके आहेत.
- 34 स्थानके आंध्र प्रदेशात, 15 स्थानके तेलंगणात आणि दोन स्थानके कर्नाटकात आहेत.
- सुमारे ₹925 कोटींची एकत्रित किंमत आणि 156 रोड ओव्हर ब्रिज (RoBs) आणि रोड अंडर ब्रिज (RuBs) सुमारे ₹927.31 कोटींच्या एकत्रित खर्चात या प्रकल्पांचा समावेश आहे.

मानकापूर क्रीडा संकुलाला ₹747 कोटीच्या अपग्रेडसाठी मंत्रिमंडळाची मंजूरी मिळाली

- पुण्यातील बालेवाडी येथील शिवछत्रपती क्रीडा संकुलाच्या धर्तीवर मानकापूर येथील विभागीय क्रीडा संकुलाचे नूतनीकरण आणि सुधारणा करण्यासाठी महाराष्ट्र मंत्रिमंडळाने ₹747 कोटी मंजूर केले.
- विदर्भातील खेळाडूंना आंतरराष्ट्रीय दर्जाच्या अत्याधुनिक सुविधा उपलब्ध करून देण्यासाठी त्यात सुधारणा करण्यात येणार आहे.
- अपग्रेडेशननंतर, विस्तीर्ण मानकापूर सुविधेमध्ये ऑलिम्पिक आकाराचा जलतरण तलाव, स्क्वॉश कोर्ट, टेनिस कोर्ट, बास्केटबॉल कोर्ट, तिरंदाजी श्रेणी, हॉकी आणि फुटबॉल पॅव्हेलियन यासारख्या जागतिक दर्जाच्या सुविधा असतील.

महाराष्ट्र, PMFBY लागू करण्यात यशस्वी राज्यांपैकी एक

- केंद्र सरकारने प्रधानमंत्री फसल विमा योजना (PMFBY) योजना यशस्वीपणे राबवण्यात महाराष्ट्राला आघाडीचे राज्य म्हणून मान्यता दिली आहे.
- कार्यक्रमाच्या सुरुवातीपासून, महाराष्ट्रात 8.46 कोटी पेक्षा जास्त शेतकरी अर्जांची नोंद झाली आहे, ज्याने त्याचा महत्त्वपूर्ण सहभाग दर्शविला आहे.
- ही मान्यता महाराष्ट्राच्या कृषी क्षेत्राला पाठिंबा देण्यासाठी आणि शेतकऱ्यांचे कल्याण सुनिश्चित करण्यासाठीच्या वचनबद्धतेला अधोरेखित करते.

बद्दल:

- PMFBY ही भारत सरकारने 2016 मध्ये सुरू केलेली पीक विमा योजना आहे.

याचे उद्दिष्ट आहे:

- नैसर्गिक आपत्ती, कीड आणि रोगांमुळे पिकांचे नुकसान झालेल्या शेतकऱ्यांना आर्थिक मदत करणे.
- शेतकऱ्यांचे उत्पन्न स्थिर करून त्यांना शेतीत राहण्यास प्रोत्साहन देणे.
- आधुनिक शेती पद्धतींना चालना द्या आणि कृषी क्षेत्राला सतत पतपुरवठा सुनिश्चित करणे.

महाराष्ट्र सरकारने 8,609.17 कोटी रुपयांच्या पुरवणी मागण्या सादर केल्या

- महाराष्ट्र सरकारने आपल्या पाच दिवसीय अर्थसंकल्पीय अधिवेशनाच्या पहिल्या दिवशी 8,609.17 कोटी रुपयांच्या पुरवणी मागण्या मांडल्या.
- गेल्या वर्षी हिवाळी अधिवेशनात विनंती केलेल्या 55,520.77 कोटी रुपयांच्या तुलनेत ही लक्षणीय घट आहे.
- अतिरिक्त निधी विविध सरकारी खर्चासाठी आहे, यासह:
- अवकाळी पाऊस, गारपीट आणि पाणीटंचाईमुळे नुकसान झालेल्या शेतकऱ्यांना 2,210 कोटी रुपयांची आर्थिक मदत.
- कृषी पंप, हातमाग आणि यंत्रमाग ग्राहकांना पुरवल्या जाणाऱ्या विजेसाठी अनुदान म्हणून रु. 2,031 कोटी.

राष्ट्रीय विज्ञान दिन

- भारतात दरवर्षी 28 फेब्रुवारीला राष्ट्रीय विज्ञान दिन साजरा केला जातो.
- हा 1928 मध्ये प्रसिद्ध भारतीय भौतिकशास्त्रज्ञ सर सी.व्ही. रमण यांनी रमन इफेक्टच्या अभूतपूर्व शोधाच्या स्मरणार्थ साजरा केला जातो.
- या उल्लेखनीय कार्यामुळे सी.व्ही रमण यांना 1930 मध्ये भौतिकशास्त्रातील प्रतिष्ठित नोबेल पारितोषिक मिळाले.

राष्ट्रीय विज्ञान दिनाचा उद्देश आहे:

- वैज्ञानिक जागरूकता वाढवणे आणि विशेषतः तरुणांमध्ये विज्ञानाची आवड निर्माण करणे.
- विज्ञान आणि तंत्रज्ञान क्षेत्रातील शास्त्रज्ञांचे योगदान ओळखणे.
- समाजात वैज्ञानिक स्वभाव आणि चौकशीच्या भावनेला प्रोत्साहन देणे.

थीम 2024:

- राष्ट्रीय विज्ञान दिन 2024 ची थीम "विकसित भारतासाठी स्वदेशी तंत्रज्ञान" आहे.

तुम्हाला माहित आहे का?

- पहिला राष्ट्रीय विज्ञान दिन 28 फेब्रुवारी 1987 रोजी साजरा करण्यात आला.
- नॅशनल कौन्सिल फॉर सायन्स अँड टेक्नॉलॉजी कम्युनिकेशन (NCSTC), 1986 मध्ये, भारत सरकारला 28 फेब्रुवारी हा राष्ट्रीय विज्ञान दिवस म्हणून घोषित करण्यास सांगितले.

मोदी महाराष्ट्रात विकास प्रकल्पांचे लोकार्पण करणार आहेत

- पीएम मोदी महाराष्ट्रातील यवतमाळ जिल्ह्यात एका सार्वजनिक कार्यक्रमात सहभागी होतील आणि विविध विकास प्रकल्पांचे उद्घाटन आणि राष्ट्राला समर्पित करतील.
- कार्यक्रमादरम्यान ते पीएम किसान आणि इतर योजनांतर्गत लाभ देखील जारी करतील
- यवतमाळ शहरातील पंडित दीनदयाळ उपाध्याय यांच्या पुतळ्याचे उद्घाटनही त्यांच्या हस्ते होणार आहे.
- PM मोदी प्रधानमंत्री किसान सन्मान निधी (PM-KISAN) अंतर्गत लाभार्थ्यांना थेट लाभ हस्तांतरणाद्वारे 21,000 कोटी रुपयांपेक्षा जास्त रकमेच्या 16 व्या हप्त्याची रक्कम जारी करतील.
- या प्रकाशनासह, 11 कोटींहून अधिक शेतकरी कुटुंबांना 3 लाख कोटी रुपयांहून अधिक रक्कम हस्तांतरित केली जाईल.
- पंतप्रधान सुमारे 3,800 कोटी रुपयांच्या 'नमो शेतकरी महासन्मान निधी'चा दुसरा आणि तिसरा हप्ता देखील वितरित करतील आणि महाराष्ट्रातील सुमारे 88 लाख शेतकऱ्यांना फायदा होईल.
- ही योजना महाराष्ट्रातील प्रधानमंत्री किसान सन्मान निधी योजनेच्या लाभार्थ्यांना प्रतिवर्षी 6,000 रुपये अतिरिक्त रक्कम प्रदान करते, असे प्रसिद्धीपत्रकात म्हटले आहे.
- मोदी महाराष्ट्रातील 5.5 लाख महिला बचत गटांना (SHGs) 825 कोटी रुपयांचा परिवर्ती निधी वितरित करतील.

मराठी भाषा दिन

- मराठी भाषा दिन, ज्याला मराठी भाषा गौरव दिन असेही म्हणतात, दरवर्षी 27 फेब्रुवारी रोजी साजरा केला जातो.
- हा दिवस प्रसिद्ध मराठी कवी, विष्णू वामन शिरवाडकर, ज्यांना कुसुमाग्रज म्हणून ओळखले जाते, यांची जयंती आहे.

महत्त्व:

- मराठीचा समृद्ध सांस्कृतिक वारसा आणि चैतन्यशील भाषा साजरी केली जाते.
- मराठी भाषिकांच्या साहित्य, कला, संगीत आणि समाजातील योगदानाचा गौरव करण्यात येतो.
- मराठीच्या जतन आणि संवर्धनाच्या महत्त्वाविषयी जागरुकता निर्माण केली जाते.

तुम्हाला माहित आहे का?

- मराठी भाषा गौरव दिनाचा पहिला यशस्वी सोहळा 1999 मध्ये झाला.

बद्दल:

- मराठी ही एक इंडो-आर्यन भाषा आहे जी प्रामुख्याने महाराष्ट्रात मराठी लोक बोलतात.
- ही महाराष्ट्राची अधिकृत भाषा आहे आणि गोवा राज्यातील अतिरिक्त अधिकृत भाषा आहे.
- ही भारतातील 22 अनुसूचित भाषांपैकी एक आहे.

महाराष्ट्रात वित्तीय आणि महसुली तूट वाढत आहे

- महाराष्ट्र वाढत्या वित्तीय आणि महसुली तुटीने त्रस्त आहे.
- 2024-25 च्या अलीकडील अंतरिम बजेटमध्ये 9,733 कोटी रुपयांची महसुली तूट आणि 99,288 कोटी रुपयांची वित्तीय तूट अपेक्षित आहे.
- सुधारित अंदाजानुसार महसुली तूट रु. 16,122 कोटी रुपयांच्या प्रारंभिक अंदाजपत्रकापेक्षा 19,531 कोटींवर पोहोचली आहे.
- त्याहूनही अधिक, वित्तीय तूट प्रथमच 1 लाख कोटी रुपयांचा टप्पा ओलांडून 1.11 लाख कोटी रुपयांवर पोहोचली आहे.

जागतिक NGO दिन

- जागतिक NGO दिन हा 27 फेब्रुवारी रोजी जगभरातील अशासकीय संस्थांच्या (NGO) महत्त्वाच्या कार्याची ओळख आणि प्रशंसा करण्यासाठी आयोजित केलेला वार्षिक उत्सव आहे.
- 2010 मध्ये या संकल्पनेचा उगम झाला आणि 2014 मध्ये युनायटेड नेशन्स आणि युरोपियन युनियन सारख्या संस्थांच्या समर्थनासह अधिकृत मान्यता प्राप्त झाली.

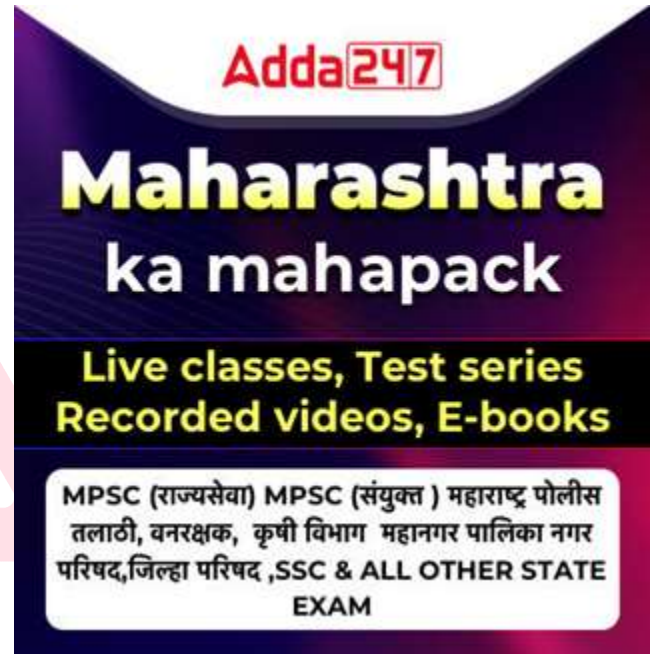
बद्दल:

- या संस्था, ज्यांना धर्मादाय, ना-नफा किंवा नागरी संस्था म्हणून देखील ओळखले जाते, सरकारी नियंत्रणापासून स्वतंत्रपणे कार्य करतात आणि विविध क्षेत्रांमध्ये कार्य करतात जसे की:

- मानवतावादी मदत आणि आपत्ती निवारण
- पर्यावरण संरक्षण आणि टिकाऊपणा
- शिक्षण आणि आरोग्य सेवा प्रवेश
- सामाजिक न्याय आणि मानवाधिकार वकिली

थीम:

- 2024 च्या जागतिक एनजीओ दिनाची थीम 'शाश्वत भविष्याची उभारणी: शाश्वत विकास उद्दिष्टे (SDGs) साध्य करण्यात एनजीओंची भूमिका आहे.

Adda247

**Maharashtra
ka mahapack**

**Live classes, Test series
Recorded videos, E-books**

MPSC (राज्यसेवा) MPSC (संयुक्त) महाराष्ट्र पोलीस
तलाठी, वनरक्षक, कृषी विभाग महानगर पालिका नगर
परिषद, जिल्हा परिषद, SSC & ALL OTHER STATE
EXAM

